

Mengelpoezy. Deel 3

Francis Jozef Blicck

bron

Francis Jozef Blicck, *Mengelpoezy. Deel 3*. Wed.^e Stock en Zoon, Roeselare 1863

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/blic001meng03_01/colofon.php

© 2014 dbnl

**Voorzang.
Poëtentwist.
1861.**

Poëet.

Myn letterliefde gaf twee bundels poëzy.⁽¹⁾

Een derden zou men niet verbeiden.

Van 't hersenknedden en de verzensmedery

Beval gezondheid my te scheiden.

Men hart beaemde, uit nood, 't vaerwel van mynen mond,

Terwyl de Poëzy my kuste en dan verzwond.

- (1) Men heeft mynen eersten dichtbundel de historische romance *De heilige Dymrna*, ontnomen om ze toe te eigenen aen wylen den Leuvenschen dichter Frans Van Arenbergh. Dit bleek eerst vyftien jaer na 's mans dood, wanneer, in 1861, zyne dichterlyke nalatenschap, bevattende omtrent 1550 verzen, uitgegeven door een' zyner vrienden, en gedrukt te Leuven by *Van Linthouten Cie* in 't licht verscheen. Met verwondering trof ik in die uitgave mynen drie en twintigjarigen eigendom aen, vergezeld van eene historische aenteekening die myn werk niet is, en ontsierd door misstellingen, even weinig myn werk, als, onder andere, *halstrans*, *giert*, *gevoel* (bladz. 28, 31, 35) voor *haltrans*, *gilt*, *gewoel*.

Gezondheid zegepraelde en liet de Zangster kwynen.
 De tyd viel traeg en kroop na heur verdwynen,
 Doch bragt my eindlyk weer voor 't oog
 De Dichtbevalligheid die my in de armen vloog.⁽¹⁾

Metromaen.

Hoe by zich zelve belaeft die het meely wekt van de Zangster!
 Makker, ze ontvlugt uw geluid, wars van het eeuwige rym,
 Net als van 't koekoekslid of van 't bassen des honds, aen de keten
 Zittend by 't kaelste gebouw, wachter van beuzelary.

Rimax.

Verneder niet, in 't aenschyn van poëten,
 De Rymzucht, moeder van de Poëzy.

Metromaen.

Zy? een suffende best, mager en deerlyk wyf,
 Die haer kind, op den duer, kinderlyk onderhoudt,
 Hoe 't zyn trommeltje vullen
 Wil als man en met mannenkost?

Poëet.

Arm schaepjen, inderdaed, gevoed en uitgedost
 Als Vondel, Bilderdyk en meer zulke ydle nullen.

Metromaen.

Geef me van 't rymnut klaerder bewys.

Rimax.

Gelyk het zout den smaek der spys,
 En 't kleedsieraed den zwier van 't lichaemlyke schoone,
 Alzoo verhoogt het rym den glans der letterkroone.

(1) Lof en kritiek zonder eigen noch andere persoonlyke bedoelingen.

Poëet.

Een wedergalm 't geheugen wellekoom,
 Die 't weeldrig dichtvernuft bestiert met wyzen toom,
 Die 't oppervlakkige en het trage
 Den spoorslag geeft, en 't boren doet
 Door de alledaegsche bovenlage.
 Tot aen de diepe bron, den dichterlyken vloed.

Rimax.

Geen schoone boom blyft schoon, van de eedle kroon ontplonderd.
 Wat zal de zangheldin, van rymkunst afgezonderd?
 Zy zal ellendig zyn: prozaïsch hier verleid,
 Zichzelve ontkleeden, onbeschaemd en uitgelaten.
 Ginds kwynen en vergaen in metrische eenzaamheid,
 Hare artsen tot verdriet, haer Kinkers, Heysen, Platen.

Metromaen.

Zwakke rymnutblyken! betwistbre hulde!
 Gansch die ophef valt voor der eeuwen lofzang,
 Ingehaeld door 't metrum, ten troon der dichtkunst
 Vorstlyk gezeten.

Rimax.

Op 't ziekbed ligt het, reeds vergeten.

Metromaen.

't Zal voortbestaen als leest van de Poëzy.
 Beschouwt ze in Duitschland; ziet ze er zoo deerlyk uit
 In Latiums en Hellas vormen?
 Kunnen gepaster de Maegd versieren?

Rimax.

Dat wil om 't vlaemsche lyf niet zwieren.

Metromaen.

Wat zwiert er in d'ouden vlaemschen sleur?

Rimax.

Geen vreemde mode en willekeur.

Metromaen.

Veradem in 't ruim, verzet uw palen.
Trocheën en jamben, val en sprong
Ziedaer uw beweging. Schoone gang!

Poëet.

Ons helpt, in 't opgaen, een gelykstep, en in 't dalen
Een looper, om ons doel gepaster in te halen.⁽¹⁾

Metromaen.

't Helpt weinig of niets by den heerschenden tred
Van die altyd hinkende voeten,
Onverdraeglyk voorval in de reeksen van zes,
Nog omhelsd door de vlaemsche Alexanders.

Rimax.

Het deftig heldenvers, de feniks van de maet,
Is boven uw bereik, ja, boven lof en smaed.
Men volgt dien vogel slechts met feniksborst en schachten.

Poëet.

Die met hem zwieren wil beproeve eerst eigen krachten.
De fiere alexandryn valt neêr, ontzenuwd, slap,
En kruipt, ontbreekt hem tael- en dichtkunstmeesterschap.

(1) Ten voorbeelde de drie volgende verzen:

Waerom niet opwoerts treên ten top t□oe? □Op dan, stap
En styg, en slinger neêr de niet□ig□e kabouteren,
Die, stout, u over krop en kop, ten berge □op kl□auteren.

Metromaen.

Hoe eenvoudig! wat bouwstofrykheid vergoedt
 Het gemis of de zwakheid der bouwkunst?
 De beweging ontbreekt in uw lettergebied,
 Dat geen voeten erkent dan het tweelid.

Poëet.

Ook op het drielid dient er gelet:
 Vlaenderens Dichtnimf trippelt te met.

Rimax.

Trippeldraei, knippelzwaei, 't vrye bewegen,
 Tikt het maer de echo-snaer, 'k houd het niet tegen.

Metromaen.

Bravo! 't hoen vliegt over het hek.

Poëet.

Staken we 't kyven! geen lettergebrek
 Ligt in 't verschil van de vormen en maten.
 Geene in het dichtryk valle in 't verwaten.
 Vrede! dat ieder zyn taek voltrek!

Metromaen.

Ik, met den bouwkunstregel, het oude onverganklyke metrum.

Rimax.

Ik, met het eeuwig rym, der verzen vade mecum.

Poëet.

En ik, tot slot van 't maetgeskil,
 Met beide, 't een uit keus, het ander uit een gril.

**Myne eenzaamheid.
Aen mynen vriend Doctor Snellaert.
1852.**

Myn oude en goede vriend, gy die myn zwygen wraekt,
En met een zacht verwyf wel eens myn boezem raekt,
Gy wilt dat ik voor u en voor de lettren leve;
Voor 't minst, dat ik soms beï een levensteeken geve.
'k Onthou dit langer niet. Myn hart ryst uit den schoot
Zyns kerkers, en bezoekt zyn vriend, zyn kunstgenoot.
Hoe vaert gy? Dank zy God! de heilzon lacht u tegen,
En 'k deel in uw geluk, hoe lang myn lippen zwegen.
't Gevoel, de werker wrocht, het werktuig wederstond.
De vinger drukt van ouds, gy weet het, mynen mond.
Doch weer ik soms die wacht om eenen vriend te kussen,
Dan vloeit de woordenstroom, en de ikheid springt er tusschen.
't Is een gebrek, vooral een dichterkwaeltje, ja.
Gelukkig dat ik op geen hoogen voetstal sta.

Ik schuil in de eenzaamheid, en dit verwondert velen,
Die liefst een hoofdrol in de samenleving spelen.
'Waerom, (dit vraegt men my) in onzen tuimeltyd,
Tyd zonder weêrgaê, eeuw van wondren, waerom glydt

Uw levensbootje zoo alleen, zoo ingetogen
 Op Vlaendrens effen vloed die sluimert, slechts bewogen
 Wanneer hy, door een storm gegeeseld, zwelt en ruischt?
 Waerom de wereldzee niet zwierig ingebruist
 Op hooge en trotsche kiel, wier masten, zeilen, touwen,
 Beeld van een wieglend bosch, verrukken die 't beschouwen?
 Waerom - en deze vraeg verschaffe een ander beeld -
 Waerom, daer u Fortuin als milde moeder streelt,
 Niet omgewandeld in triomf met deze schoone?
 Gy schittert met eene ambt - eene eedle voorregtkroone,
 Gy staet voor eenen berg van magt en meesterschap,
 Waerom niet opwaerls treên ten top toe? Op dan! stap
 En styg, en slinger neêr de nietige Kabouteren,
 Die, stout, u over krop en kop, ten berge op klauteren.
 Gy laetze vry begaen, en leeft gerust! 'T zy zoo!
 Maer wees op 't letterveld toch min bedeesd en bloo.
 Dat veld, gelyk een meir, een onbewogen water
 Dat roering eischt, wil drift; te veel gerustheid schaedt er.
 Kom, werp u in dat meir, en schud het, 't worde een vloed,
 Een vaderlandsche stroom: Kom! roer het vlaemsche bloed.
 Prael op den schouwburg, galm en donder! Voer de rede,
 Niet slechts in letter-, maer in staetkunstkringen mede.
 Bestrooi met bloemen disch en echtkoets, wieg en graf;
 Pers tranen hier van vreugd en daer van droefheid af.
 Beziel de drukpers, geef haer voedsel, en uw poogen,
 Terwyl het u verheft, zal 't vaderland verhoogen.'

Dat vraegt, dit raedt men my. Wat zeg, wat antwoord ik?
 Niets, weinig met den mond, meer, veel meer met den blik.
 Hy zegt, die trouwe tolk, die spiegel van het innig',
 Wat ydel driftenheir myn hart vervult, hoe vinnig
 Op Grootheid, glanskolos die d'arend zelfs verlokt;
 Op Pracht, die weidsche zee die goudrivieren slokt;
 Op Rykdom, Atlas die den aerdbol kan verzetten;
 Op Weelde, lustvorstin die troont aen feestbanketten.

Komt, ziet en oordeelt. Maer die de oogen niet verstaen,
Hun de aenspraek, hun de lip- of lettertael. Welaen!

Verlokkende ydelheên, vergulde slavenbanden,
Zy my bekoren, zy my boeijen, zy my handen
Doen reiken naer het beeld eens afgods, zy my 't stof
Aenbidden doen?... Ik, ik verkeeren in het hof
Der Zinzucht, in 't paleis der Mode, aen de oppertransen
Van 's werelds schouwburg, in een dag van tooiselglanzen
En geurige amberlucht; en steken naer de kroon
Der vorsten van den smuk, den zwier, den fraeijen toon;
En schitter-glorieziek op Fama's schouder lenen;
En brommen met de feest- en tafel-Demosthenen;
En zingen met een kunst- een virtuosenskeel;
En dansen met den Dag op Tyds vioolgespeel?
Ik dezer nietigheên vereerende offers branden?
Ik haer beminnen, ik?... Nooit, nimmer! Hart en handen
Onttrok, onttrek ik haer. Geen overmaet van goud
Rondstroomende verkwist of kisten ingedouwd.
Een handvol blinkend stof, genoeg om nu en morgen
Met dierbre gade en kind te ontgaen aen angst en zorgen;
Een handvol blinkend stof, niet uit het slyk gehaald,
Maer uit een zuivre bron, door de open zon bestraeld:
Ziet daer myn schatten. Zy voldoen my. O die zegen
Verheft myn dankbaer hart, ten hemel opgestegen.
Wat raekt my overvloed? en wat de gruwelprys
Der schending van 't beroep, waarvan ik deins en ys?
De lage Winzucht zwaei haer vaendel, ryk van kleuren,
Op markt en straet. Bewaer haer God van smet en scheuren!
Myn ambtvaen, toegevouwd in 't zedig zaekvertrek,
Verwydert alle schaê, 't geweten alle vlek,
Myn hart alle afgunst. My de cel van 't stille leven!
Geen open praeltooneel waerin de orkanen zweven.
En zoo de burger, de ambt-, alzo de harpenaer.
Hun aller speeltuig klinkt van éene en de eigen snaer.

Myn Zangster is geen kind der ydle, razende Eeuwe,
 Geen zwaen die snatert als deze onbesuisde spreeuwe,
 Die rond de wereld vliegt en uitroept: Sla my gaê!
 'k Ben 't licht en 't leven; sla my gaê, en volg my na!

En zangers volgen haer, ja, zangers harer waerdig.
 Wie? - Vrybek Papegaei, op zyn gevloek hoovaerdig;
 Begeerte-rave, luk op vuil en zeedloos aes;
 Verlichter Ekster, mond van 't doller krantgeraes;
 Bard Koekoek naest den rede- en rym- en maetvertreder.
 Al die de tael onteert en pronkt met vreemde veder.
 Hoort hoe ze zingen, elk om 't felst en door elkaêr.
 Wat harmony, o God! wat zedelyk gebaer!
 De menigte overal, verslaefd aen 't eeuwvermogen,
 Juicht, schatert, klapt de hand, verrukt en opgetogen.

En ik, wat of ik doe? Ik walg, ik vlugt er van,
 En loop naer myn spelonk zoo veel ik loopen kan.

**Wervick, en hare gewezen kamer van Rhetorica.
1860.**

I.

Wat roert myn vinger de oude snaer?
 De vroeg vermaste harpenaer
 Verliet het speeltuig reeds en drong de zielegalmen
 Terug in 't hart, die smoorden in hun bron.
 De tyd vervliegt, myn levenszon
 Verbleekt, en zinkt in de avondwalmen.
 Geen boezemgloed, geen geestverheffing meer.
 Verbeelding zelve ontziet te zweven.
 En waegt zy 't nog by traeg en trager keer,
 't Is rugwaerts op de baen van 't leven,
 't Is tot de kleine en stille Stad,
 Haer wiegjen en myn bakermat,
 Waer ze eerst met volle toomen
 En engelreine luim,
 Een zet nam in het ruim
 Van zaligende jonglingsdroomen.
 Daer, by dat wiegje, leeft ze in altyd enger kring.
 Helaes! hoe menig roos verging

In 't Eden van myn lentedagen!
 Daer kniel ik op het kerkhofgras,
 Om huldebloemen op te dragen
 Aen dierbare ouders, vrienden, magen,
 Wier aenschyn my een heilzon was.
 En by hun graf, omringd van stilte en duister,
 Aen de ingangdeur der eeuwigheid, beluister
 Ik, diep ontroerd, der eeuwen stemgeluid.
 Myn Vaderstad, hoor toe, de Tyd roept uit:

II.

Uw lot, o Wervick, is gezonken,
 Uw sterrenkrans verdoofd,
 Nadat hy op uw maegdlyk hoofd
 Meer dan drie eeuwen heeft geblonken.
 Ontluisterd ligt gy daer, van kracht en wil beroofd.

Gy slaept; uw heilig vuer vergaet, uw wierookvaten
 Vervelen u; de kunst vervreemt in uwen schoot,
 De kunst, op uw tooneel zoo lang vergood.
 Nu schaemle wees, van elk verlaten,
 Betreurt zy haer gezin in de armen van de Dood,
 En haren tempel in de magt van Erostraten.

Gy slaept; uw dag verkeerde in nacht,
 Terwyl de auroor uw zusters⁽¹⁾ tegenlacht,
 Als maegden, uit de rust getreden,
 Als vaderlandsche aenvalligheden,
 Als bruiden, door haer bruidegoms verwacht.

Gy slaept; de telg van onverbasterde ouderen
 Ontwaekt niet als germaensche vrouw.
 De Tyd ontbloot u hoofd en schouderen,
 En toont een vlek op 't wit der nederduitsche trouw.

(1) De Vlaemsche steden.

o Wervick, wen het vlaemsch, gezuiverd in uw toonen
 Door 't schouwtooneel, ontvloeide aen hart en mond,
 Niet enkel van uw noorderzonen,
 Maer uwer telgen van d'ontscheurden zuidergrond;⁽¹⁾
 Wen beider geest, gemoed en zeden,
 Getrouwe spiegel van 't verleden,
 Versmolten in elkaër, en steven hun verbond;
 Verheven boom, welks kroon u overdekte en sierde,
 En u beschonk met bloem en vrucht,
 Terwyl daerboven, in de lucht,
 Der Vadren eerbanier zich breed ontvouwde en zwierde;
 Wanneer uwe oogen die verbroedring, die genugt,
 Dien zegen uwer kindren zagen,
 Dan glansdet gy van roem- en heilbehagen.

En vroeger, eer u 't oorlogslot
 Een deel van 't lyf had afgeknot,
 En toewierp aen den trotschen arend,
 Nog immer onverzaed, op 't wederdeel nog starend;
 En dieper in 't verleden, in den stryd
 Europa door gevoerd, en die, na godsdienstwallen
 En troonen, Rome toegewyd,
 Ook Vlaendrens schouwburg neêr deed vallen;⁽²⁾
 Wat zag de Tyd?

U neêrgekniel voor twee altaren,
 Vereenigd God- en kunstgewyd gebouw;
 En op dien steen, die rots van trouw,
 Verachten 't blind geraes en schuim der afvalbaren.

Hy zag uw bloeiend schouwtooneel,
 Een leer- en deugd- en lustprieel,

(1) Ingenomen door Frankryk.

(2) Op het einde der 18^e eeuw.

Een hulpdak van Gods woning;
 En 't juichend volk, er toegeseld,
 Gelyk een vloed die bruist en zwelt,
 Of als een byënzwerf in 't korfje, ryk aen honing.

En Vlaendren mengde een blyden galm
 In 't ruischen van den schouwburgpalm,
 Die eerlyk stond in Wervicks dal te groenen.
 En Brugge kwam, en Brugge, alsdan vermaerd,
 Verscheen in 't veld met haren Everaert,
 En plukte een blad op keur van kampioenen.⁽¹⁾

En Vlaendren juichte menigmael
 Wanneer de zon van zegenprael
 Dat Leijedal belonkte.
 En Wervick, die in stryd by stryd
 Haer zonen zag belauwerd,⁽²⁾ was verblyd
 Gelyk een moeder die met roem van kindren pronkte.'

III.

Dit zong de Tyd, en my ontschoot de kreet:
 Myn bakermat, myn eerste en laetste zegen,
 Niet langer in het sluimerkleed,
 Niet langer in het net van vreemd gestreel gelegen!
 Rys op, herwin uw' eens verheven stand,
 En leef voor God, de Tael, en 't Vaderland!

't Vlaemsch leven breidt zich uit, trots haet en hinder,
 En moet het wyken hier en ginder,
 Het laet niet af,
 Al vond het tot zyn hulp alleen een vriendengraf.

- (1) In of kort na het jaer 1530, met Everaerts tooneelspel *Maria ghecompareert by den scepe*.
 (2) Namelyk in de tooneelstryden te Kortryk, Poperinghe, Dixmude, Comen en Belle gegeven omtrent het midden der 16^e eeuw.

Wat of ik zie? Een glans- en nevelwieling,
 Gelyk een luchtbezieling,
 Stygt uit de graven in gedaenten die 'k herken.
 'k Ontwaer de dierbren wien ik 't leven schuldig ben:
 Myne ouders, komt, en schenkt my uwen zegen!...
 Ook u, myn broeder, ook bejegen
 Ik u, vereeuwigde, eedle ziel,
 Met wien Rhetorica, die op u steunde, viel.
 U volgt een drang van zaelge schimmen,
 Wier aersche pooging haer versterkte en op deed klimmen,
 'k Zie Storme, die haer in den boezem eenen vliet
 Van verzen, eenen vloed van toonkunst golven liet;⁽¹⁾
 Bonneel, den schouwburgvorst, die in zyn deftig spelen
 Geboren scheen tot heerschen en bevelen;
 Depoutre, die de vrouw verbeelde, en iedereen
 Begoochlen kon, alsof een ware vrouw verscheen;
 Ostyn, gevoelig, warm; Deltombe, vranc en krachtig;
 Bourgeois, het schouwtooneel en alle rollen magtig;
 Catry, in 't boertig vak alleen bewondrenswaerd;
 Masselis en Delrue, in vroegere eeuw vermaerd;
 De Burchgrave, onvermoeid in velerlei bedryven:
 Het heelen, 't onderwys, het dichten, 't dagboekschryven⁽²⁾;
 Een aen tal gildebreders meer,
 Die prykten met de kroon der kunst of van 't beheer,
 't Beheer, waerin Ferrant zich onderscheidde,
 En, in den Prinsenkring, den Prinsenroem verbreidde.

- (1) Joannes-Martinus Storme, held van myn gedicht *Aen eenen bejaerden Kunstvriend*, opgenomen in myn 2^e deel mengelpoëzy, overleed den 1 November 1857, in den ouderdom van 88 jaren. Op het kruis, boven zyn graf, plaetste een zyner kunstvrienden deze twee verzen:

Hier sluimert Storme... Stilte dan!
 Muzyk en dicht droomt de oude man.

- (2) Overleden 1 November 1764. Zie onze bydrage in het Gentsche letterkundige Tydschrift *De Eendragt*, n.º 13 van 't jaer 1854.

o Dierbre vriendenstoet,
Aen u mynen laetsten dichtergroet.
Mogt, mogt ik uwen geest in Wervick zien herleven!
Dan kwam ik hier voldaan aen de eindpael van myn streven,
En 'k rustte zacht, hier op uw sluimerbed,
In 't wachten op des Engels wektrompet.

**Wervicksch Rederykers-kransje.
1861.**

I.

Ik vlocht Rhetorica een kransje rond de lokken,
 En, broeders, u vereerde ik niet.
 't Geheugen, door den tyd met nevel overtrokken,
 Verloor allengs uw beeld dat wegdook in 't verschiet.
 Maer Liefde lynt myn oog aen 't opgehelderd wezen⁽¹⁾
 Dier goede moeder die nu slaept; de nevel zwicht,
 En gy, als uit uw graf gerezen,
 Staet blinkend voor myn aengezigt.
 Komt, komt dan! neigt uw hoofd, opdat ik het omstrengel
 Met bloemen, wel geen prachtig kleurgemengel,
 Maer wat uw zedigheit betaemt, en de oude stengel
 Vermag: een stille roozenhoed
 Van vriendschap, broedermin, en hulde van 't gemoed.

II.

**Petrus-Franciscus Vuylsteke.
(Overleden 2 April 1826.)**

U eerst, o grysaerd, steunpilaer
 Van 't eeuwenlang zoo volklief kunstaltaer;

(1) Opgehelderd door onze geschiedenis van dit genootschap, aen het einde van dezen dichtbundel verkort voortkomende.

U, wien die lieve last en de ondermaensche zorgen
 Ontvielen voor den laten morgen
 Die mynen doop ter gildevonte zag;
 U eerst bejegent hier myn nedergaende dag.

Het lot bestemde u niet tot grootsche zegepralen;
 En traedt gy in vergulde zalen,
 't Was niet als hoveling, 't was beter: als barbier...
 God dank! gy waert geen Olivier;⁽¹⁾
 De drift vond in uw deugd een altyd vroom bestier.
 Uw jongheid, aengelokt door milde leerzuchtwenken,
 Ging by Rhetorica ter schole⁽²⁾, waer zy denken
 En spreken leerde als man, als man die naderhand,
 Gezeten aen des Prinsen regterkant,
 Den broedren eenen schat van rype vrucht zou schenken.

By deftigheid en eenvoud, uw sieraed,
 Ontshoot een zachte glans uwe oogen,
 En blonk u over 't kalm gelaet.
 De wysheid sprak uit uwen mond; uw raed
 Was liefde, licht en kunstvermogen,
 En 't broederschap beaemde uw tael
 Met meer dan broeder-, ja, met kinderlyk onthael.

Zoo bleeft gy de eer en 't welbehagen,
 Niet enkel van den vriendenkring;
 Maer, tot den afloop uwer dagen,
 Des burgers achtbare ouderling.
 Zoo mogt het uit uw voorbeeld blyken,
 Dat, in den schoot der oude Rhetoryken,
 Een fakkel brandde voor 't gemeen,
 Eer 't licht daerbuiten 't volk bescheen.

(1) Barbier en snoode raedsman van den Franschen Koning Lodewyk den XIe.

(2) 17^e September 1769.

III.**Josephus-Ignatius Storme.****(† 1 Maert 1834.)**

Naest Vuylsteke in de broederschaer
 Was de eereplaets u opgedragen.
 Ver hield ons 't noodlot van elkaêr,
 Wanneer de Faem, met rouwmisbaer,
 Uw dood verkondde, en my, verslagen,
 Om 't wreed verlies aldus deed klagen:⁽¹⁾
 'Wat onverwacht gerucht, wat rouwmaer treft myn oor?
 Is 't waerheid dal myn vriend, dat Storme 't licht verloor,
 Het dierbaer levenslicht? En zullen hem myne oogen
 Nooit, nooit meer wederzien?..... Genadig Alvermogen,
 Verhoed dit, laet my nog wat hoop, alsof de maer,
 Die me overrompelt, valsch of overdreven waer.
 Dat ik den braven man weldra moog wedervinden,
 Omringd van gade en kroost, van kunst- en boezemvrienden!
 Dat ik zyn warme hand, zyn kloppend hart nog voel!
 Dat nog een vreugdetraen ons beider wang bespoel!
 Een vreugdetraen? helaes! wat poog ik my te streelen?
 Wykt, wykt uit mynen geest, gedroomde heiltafreelen!
 Bevestigd is myn vrees en felle boezemschok.
 Traeg bommend galmt en gonst de treurige uitvaertklok,
 By 't dof gerommel der befloersde gildetrommel.
 De Barbelstraet krioelt van momlend volksgeschommel.
 De lykstoet trekt er door; de gryze weduw snikt,
 Het eenig weeskind kermt, met weemoed aengeblijkt
 Door maeg en vriend, scholier en buer, die, na de reijen
 Van Rederykers, 't lyk verzellen en beschreijen.
 o Neen, geen hoop meer, de aerde ontvangt in haren schoot
 Den man die Wervicks jeugd het zeedlyk voedsel bood.

(1) De volgende 22 alexandrynen zyn, met verbetering, getrokken uit myn handschriftelyke rouwklagt, berymd in 1834. Deze Storme, myn eerste schoolmeester, was broeder van J.M. Storme, orgelist, hiervoren, bladz. 18 genoemd.

IV.
Petrus-Franciscus Poitrain.
(† 22 January 1832)

Uw leven ging voorby, verwyderd van 't gewoel,
 Ter schaduw van een nederige woning,
 De schuilplaets van den stillen ambachtstoel,
 Dien gy niet hadt verruild voor 't kussen van een koning.
 Hy schafte u en den ouden schoot,
 Die u het leven had geschonken, 't eerlyk brood,
 En uwen geest het uertjen om te zweven.
 In 't kunstgebied, dat ryk van hooger leven.

o Dag van vreugd! o dag van zegeprael!
 Voor u ontsluit Rhetorica haer zael,
 En na de omhelzing van die goede gryze moeder,
 Ontvangt gy van haer kroost den kus van medebroeder.

Wat boezem die zoo zalig zwelt?
 Roemt, kindren des geluks, gy op uw geld,
 Gy op uwe afkomst, gy op uw vermogen;
 Wat haelt dit, in genot, by 't vol en opgetogen
 Gemoed van onzen gildeheld?

Maer hooger zal zyn hart nog stygen.
 De fiere kunst-adept, die voor geen kroon zou nygen
 Zoo diep als voor den lauwerkrans
 Van Storme⁽¹⁾ wordt de zoon diens achtbren mans,
 Wiens bloed zich met het zyne, op 't heilig echtbed, mengelt,
 En wint een vruchtbaerheid die 't minnend paer verengelt.

(1) Hiervoren bladz 18 genoemd.

Helaes! de zon van heil beschynt niet lang
 Het nedrig dak. De lach en zang
 Verstommen by den arbeid en 't verpoozen,
 Zelfs by het wiegje waer de zuigling ligt te blozen.
 Daer heerscht het zwygen van den schrik,
 Door zuchtend bidden onderbroken.
 Daer ligt in doodsgevaer, reeds de oogen toegeloken,
 De waerdste huisgenoot. Hy geeft den jongsten snik,
 En laet in 't jammerdal, beroofd van steun en hoeder
 Zyn gade en kroost en afgeleefde moeder.

V.

Petrus-Augustinus Vandamme.⁽¹⁾ **(† 2 Maert 1835.)**

Als medebroeder aêmdet gy
 Niet lang de lucht der schouwburgmaetschappy.
 Uit haer verlichtende avondstonden
 Verdween uw ster, van lieverlede omwonden
 Met ligten damp van mymery,
 En in bespiegeling van 't groot heelal verslonden.

Uw zaelgewelf was 't sterrendak,
 Uw spelerstroep de zon, de maen, de onmeetbre bollen,
 Die prachtig door de ruimte rollen.
 Het suizend windje was de liefde die u sprak,
 Uw wangen kuste, en speelde met uw lokken.
 Geen driftentafereel dat uw gemoed zoo trof
 Als 't vlamvend bliksemvuer in 't zwart en woelig schof,
 De donderbui, de storm, en 't aerd- en hemelschokken.

Door bosschen, beemden, zand en slyk,
 Deed liefde tot het plantenryk

(1) Zie onzen opstel in de Gentsche bydragen voor letteren, kunsten en wetenschappen, 1^e jaergang, (1836) art. 24, bladz. 67, 68.

U dwalen als verzamelaer van kruiden,
 Wier eigenschap gy wist behulpzaam aen te duiden,
 Getrouw aen Wervicks oude faem
 Van *Droogaers*, naderhand der Rederykers naem.
 Uw ledig uer, bevrucht in 't midden van uw boeken,
 Verwekte 't lotverhael van uw geboortestad;
 En lei het soms ter zy' de lamp van 't onderzoeken,
 Het strooide dichtgebloemte op 't letterlievend blad.

De tyd vervloog met levenslust en vrede.
 Ach! de aengestrompelde ouderdom
 Bragt stramheid niet alleen, maer nare blindheid mede.
 Daer zit de dichter stil en stom,
 Of staet en schoorvoet, tast in 't rond naer de oude vrienden,
 Zyn dierbre boeken; zy verdwynen, de uitgedienden,
 Verdwynen voor hetgeen de schaemle disch ontbreekt,
 Het brood, dat de arme man in bittere tranen weekt.
 Wat baet hem 't lachend veld? Zyn vroeger heil en leven,
 Het koestrend licht, het luchtazuer, de scheppingpracht,
 De lieve bloem, het kruid, 't heelal verkeerde in nacht,
 Om nimmer, nimmermeer een glimp van troost te geven.
 o Ramp! den grysaerd al te groot;
 Te zware stryd om lang te duren.
 Hy telt de trage, kruipende uren;
 Het rustuer slaet, hy reikt de hand toe aen de Dood,
 Die hem omhelst, en wiegt in slaep op haren schoot.

VI.
Joannes-Franciscus Behagle.
(† 9 April 1839.)

De stille post van gildeknecht
 Heeft aen Rhetorica hem veertig jaer gehecht.

Wat hoofden zich aen 't roer bevonden,
 En wat er blies in 't zeil, de zefier of de orkaen,
 Steeds bleef hy aen de kiel met ziel en zin verbonden.

Wat kwelling heeft hy uitgestaen
 By haer langdurig ondergaen,
 En 't denkbeeld van zyn spader sterven!
 Hy zou dan, als de dood hem wemelt voor het oog,
 't Ver troostend uitzigt, van een broederlyk ver toog
 By zyn begra ving, derven?
 Verhuizen ongemerkt, en 't arm en eenzaam lyk
 Vergeten liggen in der dooden sombre wyk?

Zoo mymert hy, van lieverlede
 Door ouderdom geboeid aen stoel en legerstede.
 'Neen, roept hy tot zyn weêrhelft uit,
 Die hem allenskens de oogen sluit,
 Men zal my ongetroost in de enge kist niet knellen.
 De gilde *moet* myn lyk naer 't rustverblyf verzellen.
 Ga, maen de broeders, verg hun pligtvoldoening af,
 Of, 'k zweer het, falen zy, 'k zal kruipen uit myn graf,
 En wederkeeren om de ondankbren 's nachts te kwellen.'

Rhetorica rees op, een schaduw; de uitvaart-eer
 Bewees ze aen haren knecht, herzonk en was niet meer.

**Drooghem, beschouwd van op den berg.
1862.**

De bergbewoner.

Herken ik niet Arist? Arist, zyt gy het niet?

De wandelaer.

Hy zelf, Montaan, hy zelf die u den handdruk biedt.

De bergbewoner.

Wat nieuws, myn oude vriend, wat nieuws u hier te ontmoeten?

De wandelaer.

Geen nieuws, de vriend verlangt zyn ouden vriend te groeten.

De bergbewoner.

o Vreugd van 't wederzien, sinds jaren my ontzeid!

De wandelaer.

Vreugd dubbel zoet voor my na lange afwezigheid.

De bergbewoner.

Verdubbeld door 't genot uw vaderstad te ontwaren.

De wandelaer.

Geen schouwspel op myn reis kon my meer wellust baren,
Geen, hoe bewondrenswaerd om schoonheid, rykdom, pracht,
't Zy door natuer, 't zy door de kunsten voortgebracht.

De bergbewoner.

Ginds, in dat vruchtbre dal, hetwelk uw kindschheid voedde,
Verpoost uw dankbre blik, de uitheemsche wondren moede.

De wandelaer.

Nog ooglust smaekte ik hier, al faelde aen gindsch verdiep
De haerdesteê waer myne jeugd, myn eerst geluk verliep.
Ziedaer den Rotestroom, welks varende kasteelen
Den vreemden overvloed aen de omstreek mededeelen.
Stroom waer de kleine Arist, getrokken in 't gevaer
Door zonnebrand of vorst, zich dompelde in de baer,
Of reed op haren rug, in glazen vloer herschappen.

De bergbewoner.

En eens den vluggen stoet van roekeloze knapen
Vooruit schoot, en, o wee! dwars door 't verradersch pad
Ging plompen in een diep, niet zeer behaeglyk bad.

De wandelaer.

Gelukkig niet zyn graf. 'K moest leven, jong vertrekken,
Om, oud en moegereisd, myn rustplaets hier te ontdekken.
Zie, de oevers krielen thans van werkers, die het vlas
Vertrouwen aen den vloed of spreiden over 't gras.

De bergbewoner.

Zie verder, breed ontplooid, die groene veldtapyten,
 Waer herders, by hun vee, de zomerdagen slyten,
 En mengen, onder 't koegeloei, hun galmend lied
 En 't klaetren van hun zweep.

De wandelaer.

Nog dieper in 't verschiet
 Een menigte yvervol aen 't lastige akkerbouwen,
 En wyd en zyd verspreid op lachende landouwen.

De bergbewoner.

Alom, zoo ver de streek haer toegezonden beeld
 Ons print in de oogen, een tafreel dat de oogen streelt.

De wandelaer.

Het bonte ruim doorzaeid met hoeven, boomen, perken,
 Gehuchten, dorpen, met hun molens en hun kerken
 En torens, uit de kim verheffend hunne kruin,
 En prykend in de lucht als reuzen van arduin.

De bergbewoner.

Voorwaer, hier bragt de tyd aen 't stoffyk deel geen schade.
 Verwyt hem gindsche beemd verleden ongenade,
 Ontvouwt zich daer geen veld van witte doeken meer,
 Waer 't bleekend water vloog in stralen heên en weêr;
 Hy heeft aen nyverheid en handel, daer gezonken
 In slaep, vernieuwde kracht en levensvuer geschonken.

De wandelaer.

Ja, zie hoe de eene zwoegt en rook by wolken braekt
 Door zuilen hemelhoog.

De bergbewoner.

Zie dezen los gemaakt
 Van 't slyk waerin hy zonk, en zachtjes als in wiegen
 Gezeten, over steen en yzer henenvliegen.

De wandelaer.

'k Beken het, op dien voet heeft Drooghem winst gedaan.

De bergbewoner.

Ach! waer het anderzins niet achteruit gegaen.

De wandelaer.

Bedoelt gy 't dwaes geschil van kerk- en staetsgezinden,
 Verkeerd in wolven, die verblind malkaer verslinden?

De bergbewoner.

'k Bedoel een andre plaeg, niet min beklagenswaard,
 Daer ze ongevoelig dringt in onzer broedren aerd.
 In plaets van eigen tael en vaderlandsche zeden,
 Hun troont het vreemde in 't hart, en wordt er aengebeden.

De wandelaer.

Wie rukt dien valschen God zyn blinde dienaers af?

De bergbewoner.

De geest, zoo hy nog leeft, der slapenden in 't graf.

De wandelaer.

Die geest is niet in u noch in hun kroost gestorven.

De bergbewoner.

Dat kroost heeft van onze eeuw den ligten zin verworven.
De laetste stadgenoot die streed en stryden kon,
Ligt afgeworsteld: hem beschynt niet meer de zon.

De wandelaer.

En hier in de eenzaamheid vereeren hem uw tranen?

De bergbewoner.

'k Verliet een worstelperk dat buitenlandsche vanen
Verheft, en neêrgeveld in 't zand de vlaemsche ziet.

De wandelaer.

Zoo moedloos niet, myn vriend. Geen diepe wortlen schiet
De landplaeg onder 't volk. Beploeg dien goeden akker,
En hoop een goede vrucht. Op, op, myn waerde makker!
Ons bragt de vlugge tyd reeds ver op onze baen.
Kom, 't vaderland ten dienst het restjen afgedaen!

**Dronk, voorgesteld aen de Gentsche Maetschappy DE Tael is Gansch
HET VOLK, hare verjaring vierende den 24 February 1839.**

Broeders, die ons kalm ziet naderen,
Trots den dreigend' oorlogsbrand,
Wat, wat kenmerkt ons vergaderen?
Heimlyk heulen met verraderen
Tot den val van 't vaderland?

Offeren op dwangaltaren?
Vryheid trappen met den voet?
Of met opstandredenenaren
't Lam als tyger uit doen varen,
Van de weide in plassen bloed?

Neen, wy haten slavenbanden
En regeringloos gesnap.
Waer het krygsvuer moge ontbranden,
Vrede bieden we offeranden,
Vrede, kunst en wetenschap.

Op den vrede dan gedronken,
Vrede- en kunstenzegeprael!
Moog de tael van Maerlant pronken,
En zich hulde zien geschonken
Zelfs van Gallobelg en Wael!

Lentetuiltje.
1860.

In 't midden van myn herfstgetyde,
 Wat houd ik thans in 't oog? 't geducht verschiet?
 De zee van ys en sneeuw, die grens noch uitkomst biedt
 Dan by het graf? Neen, neen, hoe snel ik henen glyde
 Op 't rustloos tydgegolf, en reeds de ontrooving lyde
 Der schatten van geweken gunstsaisoen:
 Myn akkerland vergaen in dorre lagen;
 In grauwe stoppels 't lentegroen;
 Myn heldre lucht doorkruist van wervelvlagen;
 De rilling aen de deur, de haerdesteê zonder vuer,
 En langzaam in verval de bergplaets, de oude schuer; -
 Myn blik, onttrokken aen dit treurig levenskrenken,
 Zoekt rugwaerts 't lachje der natuer,
 Gelukkig dat de bronwel van 't herdenken,
 Hoe weinig zy nog vloeit, myn dorstig hart mag drenken.

Geheugen, troost der ziel in 't zinlyk heilgemis;
 Omhelzing, in den geest, van wat ons dierbaer is;
 Aendoenlyk nagenot van vroeger wedervaren;
 Gevoel der zaligheid van de eerste levensjaren;
 Verrukkend vergezigt van d'aengebeden grond
 Waer myn gezegend wiegje stond;
 Grond werwaerts de oude trek my de armen uit doet steken
 Als tot een trouwen vriend, hoezeer myn tranen leken

Op drempelsteenen waer de dood
 De huisdeur voor myn liefde en voor myn vriendschap sloot;
 Grond waer my alles, by 't vernieuwd ontwaren,
 Ontroert, ja, trillen doet myn diepste zielesnaren;
 Waer 't voetspoor van myn jeugd nog ligt in 't zand geprint,
 Waer nog haer adem zweeft op d'adem van den wind; -
 Geheugen, eer uw stroom in 't duister zal verdwalen,
 Laet, laet my langs uw zoom een lentetuiltje halen.

Op dien voorzang volgt dat Lentetuiltje, beslaende eene uitgestrektheid van omtrent veertig bladzyden, meestal proza. De weinige daerin voorkomende verzen, uitmakende vyf stukjes, laten wy hier volgen. Het tweede en derde bieden, ten hoofde, eenige leemte, en geheel het vyfde duisterheid, wegens hunne afknotting van het proza waervan zy de voortzetting zyn.

I.

Boerenvoorzegging.

Eens in fellen zonnebrand,
 Kwam ik van het akkerland.
 'k Voerde, om my in 't zweet te jagen,
 Huiswaerts kuip en kordewagen.
 Jeugdig, levensvol gespan,
 Hupte en rende ik nu en dan.
 'Trager, trager, wilde jongen!
 Met geen haest en bokkensprongen
 Werkt een landman.' - Die zoo sprak
 Was de pachter Jan Gemak.
 'k Wipte voort met schuinsch begluren,
 Zonder woord hem toe te sturen,
 En hy morde: 'Weinig baet
 Dezen losbol rede en raed.
 't Staet op zyn gezigt te lezen:
 Goede boer zal hy nooit wezen.'

'k Riep hem toe: 'Naer allen schyn,
Boertje, zal 't niet noodig zyn.'

II.

Myn houten sabel.

Indien de zelfhoede⁽¹⁾ aenbevolen
Door moeder, my niet meer ontvloog,
't Was min uit zucht om wiel en molen
Te draeijen onder vaders oog.

Ook min om by de schoolmeestresse
In brei- en schryfkunst proef te doen,
Op straffe, by verzuimde lesse,
Van roede, plak of spotkaproen.

't Was om *gewapend*, op te dagen,
Wanneer Europa's oorlogsnood⁽²⁾
Het zwaerd, als moortuig omgedragen,
Als speeltuig aen de kindren bood.

Ik, overste der dwergsoldaetjes,
Die ik *myn Kameraden* hiet;
Was fierder op myn medemaetjes
Dan Cesar op zyn ryksgebied.

De veldheer wist zich op te smukken:
Papieren pluim en platte hoed,
Van klatergoud de schouderstukken,
En kleederzoomen rood als bloed.

(1) Tegen eene herhaelde armbreuk.

(2) In 1815.

Maer wal ontzag, verwondring baerde,
 Het was myn sabel: geen rapier
 Dat mynen kapper evenaerde.
 Wat hy my kostte.... God, hoe dier!

Hy was, ik dorst het fier verkonden,
 Myn werk, uit groenen tak ontstaen.
 o! Hadde ik t'huis den stok gevonden,
 Wat klopping had *de held* ontgaen.

Ik moest dien buiten af gaen kappen.
 Welaen, een mes! Van argwaen vry,
 Doorkruis ik 't veld met stille stappen,
 Als heer op eigen landery.

Met graegte, ja, met liefdelonken
 Beschouw ik 't eeenzaem houtvertoog.
 Wat aental wilgen, elzentronken,
 Een doolhof voor het kiezend oog!

Dees tak zou mogen dunner wezen,
 En gene dikker. Wat te regt
 Voor eenen sabel acht ik dezen.
 Die is te knoestig of te slecht.

Hier, hier is 't onbetaelbre takje.
 Wat vreugd! Ik vat het in der yl,
 En breng het menig kerf en hakje.
 De spatten vliegen..... Onderwyl,

Een boer, dien ik niet kon bemerken,
 Schiet toe, ik weg, hy achter my.
 Wy loopen, neen, wy reppen vlerken;
 My noopt de schrik, hem razerny.

Hy grypt my aen, hy bonst my neder,
 Hy schopt, terwyl ik uitgestrekt
 In 't zand lig, rollend heen en weder,
 En kermend dat het deernis wekt.

In 't einde moê van my te pynen,
 Verlaet hy my met tragen tred.
 Ik oog hem na, die in 't verdwynen,
 Nog bromt en omziet. - 'k Ben gered!

Gered? Ach! ja, maer overwonnen,
 Van haeg en heester wreed verjaegd.
 Welaen, den veldtogt herbegonnen,
 Een tweede stoute kans gewaegd!

o Tak! o teeken van myn zege!
 'k Ontscheur u, 'k draeg u naer de stad.
 Ik kom er, feestlyk onderwege
 Beschaduw'd door uw wieglend blad.

III. Kalverliefde.

Eens verdween, als weggetooverd,
 Myn bedeesdheid; haer verving
 Vlugtige, onverwachte stoutheid,
 Die een sprong deed en verging.

Op het schoolplein stond een houtmyt,
 Waer ik opgeklommen was.
 De avond viel, en in de leerzael
 Trok de menigte op dit pas.

Slechts een meisje bleef er over,
 Die zich schoolwaerts ook bewoog,
 Traegzaam, met haer open boekje,
 En 't daerop gevestigd oog.

't Was Amalia, een bloempje
 Van bevalligheid en deugd;
 't Was het voorwerp eener neiging
 Zoo onschuldig als myn jeugd.

Niemand dacht zy op den stapel,
 En terwyl zy nader trad,
 Voelde ik my als opgeheven,
 En geslingerd als een blad.

Nederspringen, 't liefje omhelzen,
 Vlugten met beschaemd gelaet,
 My verbergen; in een oogwenk
 Wordt dit een voltrokken daed.

Maer wat volgt er? de overdenking
 Van myn nakend liefdelot,
 Lot dat my zal bitter smaken
 In de schoolzael. - Goede God!

Voor heel 't leger, knechtjes, meisjes,
 By den meester aengeklaegd,
 En gestraft gelyk een luiperd,
 En geschuwd van elke maegd.

Angstig kom ik tot de banken.
 't Liefje ontbreekt er. Daer ontsluit
 Zich de deur; zy treedt te voorschyn;
 'k Beef, het klamme zweet breekt me uit.

Hemel, dank! Geen woord ontvalt haer,
 En ofschoon de ontroering ziet
 Uit hare oogen, in deze oogen
 Lees ik toch myn vonnis niet.

IV.

Een geestelyke koster.

De man was min door geestvermogen,
 Dan door gevoeligheid en 't beste hart bewogen.
 Hoe prikkelbaer! hoe ligt ontroerd!
 In eenen wenk was hy vervoerd

Van diepe zielrust tot de drift in 't hoogste wallen,
 Om even spoedig in de kalmte weër te vallen.
 Onduerzaam onwèer dat elkeen,
 Die hem niet kende, schriklyk scheen.
 Zyne oogen schooten vuer, hy waggelde onder 't beven;
 Zyne onderlip stak schuimende uit,
 'En maekte een spel gelyk een spuit,
 By 't schor geloei hem uit de borst gedreven.
 Wee die een enkel woord, alsdan hem toegerigt,
 Dorst uiten! Straks ontving hy in 't gezig
 Een stortvlaeg, natten wind en woorden
 Die allerminst den smaak bekoorden;
 Terwyl hy, zwygend en met zacht gelaet,
 Den donderaer terstond had zien bedaren,
 En helder als de dageraad,
 Glimlachend op den zwyger staren.
 Gewyd en ongewyd, gebieders, onderdaen,
 Al die den koster iets bevelen kwam of vragen,
 Was onderworpen aen zyn vlagen.
 Geen een ontsnapte er aen,
 Tenzy de goede zusier Treze,
 De vranke Tré Crispyn,
 En 't netste der koraeltjes. Deze
 Herschiepen in een lam den brusken Kerk-Ursyn.

V.

Valeria.

Valeria heeft drie en twintig mael
 Den lentekrans om 't maegdlyk hoofd gestrengeld.
 Maer frissche jeugd en schoonheids ideael
 Zyn in dien krans, och arme! niet gemengeld.
 Geen blyde roos, een dorrend lelieblad,
 Gehate sneeuw, twee sterren die verdooven.
 Was haer Natuer nooit mild met haren schat?
 Of kwam de smart, voor tyd, Natuer berooven?

Ja, wreede smart. De maegd verkwynt alleen
In 't heiligdom der vaderlyke woning.
Daer schuilt zy met haer zielsbevalligheên,
In stillen kring van liefde- en eerbetooning.

Maer 't huislyk heil (die zaligheid op aerd,
Wanneer de mensch, den driftenstorm ontkomen,
Met kalmen blik op 's levens woelzee staert)
Is niet het heil van de eerste guldendroomen
Der jeugd. Haer hart ontluikt voor het gevoel
Der liefde, als voor den dauw de teedre bloesem:
Haer boeit en trekt een tooverachtig doel,
Verbeelding werkt, en hevig jaegt de boezem,
Tot hy veraême aen de echt- en vrede kust.
Maer wordt de droom een hooploos doelbejagen,
Een traeg vergaen van moed en levenslust,
Een bange vaert langs klippen, en in vlagen;
De schipbreukling, verwyderd van het strand,
Beschouwt de dood in de opgeruide golven.
Hy worstelt nog, maer vruchtloos, steekt de hand
Uit, zinkt, en ligt in 't wieglend graf bedolven.

Valeria, uw liefde was uw dood.
Zy worde uw heil in Gods genadeschoot!

**Zalige Gedachtenis⁽¹⁾ van Catharina-Rosa Isaac, weduwe van
 Carolus-Ludovicus Blicck,
 Geboren te Wervick, den 25 November 1774; aldaer overleden den
 21 Mei 1849.
 Hare Kinders en Kleinkinders rond haer doodbed.**

De doodslaep heeft uw oog dan voor altoos gesloten,
 o Moeder! u verwekt noch klaegstem noch geweent.
 De warme omhelzing van uw echt- en liefdeloten,
 o Moeder! laet u koud en roerloos als een steen.

Maer 't kleed van uwe ziel alleen ligt voor onze oogen;
 Verhemeld is die schat die hier verborgen lag.
 Ja, moeder, door de hand eens engels opgetogen,
 Omschitlert reeds omhoog u de eeuwig klare dag.

En wy, nog dwalend in de rampwoestyn van 't leven,
 Wy zoeken 't regte pad, geteekend door uw deugd,
 Om eens, gezaligd aen uw liefde weêrgegeven,
 Te deelen, aen uw zyde, in de eeuwig englenvreugd.

(1) Overschryving van het gedachtenis-beeldeken, uitgedeeld tydens den lykdienst myner Moeder.

**De Vrydagmarkt-Kelder te Wervick.
Volkssage.
1840.**

De tempelkelder, grafgewelf
Van Wervicks ouden heer,
Gaf ingang tot een ruimer kuil,
Een wykspelonk weleer.

Sinds eeuwen dringt geen menschenblik
In haer geduchten schoot,
Sinds eeuwen dat de woeste wraek
Eens leentirans dien sloot.

Hier was hy, schrikbre burgerplaeg,
Om schatting opgedaegd.
Maer de Adel bood hem wederstand,
Hardnekkig, onversaegd.

Vergeefs, de stad leed de overhand.
De woestaerd met zyn drom
Vliegt toe, vernielt en have en erf,
Van Wervicks edeldom.

Hy snelt hem na in 't huis van God,
Beveelt den dienst der doên.
Reeds wankt en dommelt de uitvaertklok,
En siddert de orgeltoon.

De tempel wordt in 't zwart gekleed.
 Daer knielen de edelliën
 In ryen langs een praelgraf, elk
 Van fakkellicht voorzien.

En na de koordienstplegtigheid
 Volgt de omgang traeg en bang.
 Ras opent zich met hol gegalm
 De sombre keldergang.

En dieper schuift een tweede deur,
 En de onderaerdsche wyk
 Spalkt, haren muil vervaerlyk op,
 Een gapend graf gelyk.

En 't aengetreden rouwgevolg,
 Met zang en fakkelgloed,
 Zet, doodsbleek, in den donkren kuil
 Een weigerenden voet.

Wat schouwspel! rond de wykspelonk
 Regtsdienaers stuersch en stom;
 Elk tilt een keten, diepgekramd
 In muer en steunkolom.

Het sombre *de profundis* galmt,
 't Gewyde water dropt,
 De kluisters rammlen, 't muerwerk ryst
 Dat de afgrondgaping stopt.

De wreedverwezen edeldom
 Ligt in dit kerkerkot
 Begraven.... levend en bewust
 Van zyn afgryslyk lot!

Vier veroordeelden.**(Jaer 1436.)****1844.**

Vier mannen zyn voor misdryf
 Den regter aengeklaegd:
 Drie schaemteloze boeven,
 Een schroomvol als een maegd.

Hun vonnis eischt de doodstraf.
 De ontroerde regter zegt:
 ‘Bereidt u te verschynen
 Voor 't goddelyk geregt.

Het booze drietal hoonlacht,
 En blyft versteend in 't kwaed.
 Berouwvol draegt de vierde
 De doodverw op 't gelaet.

‘God, roept hy, 'k ben misdadig;
 God, scheld myn zonden kwyt.
 Of wilt gy strenge boete,
 Geef, geef my levenstyt.’

De vier ter dood gedoemden
 Verschynen op 't schavot.
 De boetling knielt en siddert;
 Het booze drietal spot.

‘Beul, laet den lafaerd bidden,
En beven als een riet.
Kom, maek met ons een einde;
Kom, stort ons in het niet.

Wat vroeger of wat later,
Wat scheelt ons 't koele graf?’
Zoo lastren de onverlaten;
Hun koppen vallen af.

De boetling geeft zich over;
De blinddoek prangt zyn oog.
Reeds knielt hy voor den slagblok;
De bloedbyl ryst omhoog.

Daer vlamt een felle bliksem;
Daer barst een onweêrswolk;
En donder, rukwind, regen,
Verdryven beul en volk.

De bange lyder, eenzaam
In de ongestuime lucht,
Springt op, ontscheurt den blinddoek,
En redt zich door de vlugt.
Hy treedt in 't huis des Heeren,
En dankt den goeden God.
En leidde een chrislyk leven,
Vol hemelgunstgenot.

**Brigands-Zondag.
Wanne Leute
(28 October 1798.)
1857.**

Niet vreemd aen 't leed is Iseghem gebleven,
Dat leed, gebrouwd door 't Sankulottental.
't Was zondag, en de morgenklok sloeg zeven,
Weldra gevolgd van een trompetgeschal,
't Verraste volk springt op, doorkruist de straten,
En vraegt den zin van 't onverwacht geluid.
'Op, burgers, op! De vyand naekt, soldaten
Van Frankryk; op, te wapen en vooruit!'

Daer vat geweer al die geweer kan voeren.
Zelfs 't fraei geslacht vermengt zich in den stoet.
Men trekt te velde, en burgeren en boeren⁽¹⁾
Vervolgen bei 't gehate fransch gebroed.
Hun marschgedruisch zet alles overende,
En schriklyk wast hun wemelende schaer;
Gelyk een storm bedreigt zy de oorlogsbende,
Die wykt, en raekt, te Kortryk, uit gevaer.

(1) Door de Franschen smaedsgewyze *brigands* genoemd.

Daer buiten staen de vlaemsche wraekgezinden,
 In wild gewoel en ydel waengebrom,
 Terwyl, in stad, de Franschen middel vinden
 Tot weêrwraek, met versterkten krygersdrom.
 Zy willen bloed; de schandvlek van hun vlieden
 Wil aenstonds bloed. Daer snellen ze uit de poort,
 En vliegen in den hoop der buitenlieden.
 Elk vlugt, een deel wordt vlugtende vermoord.

Slechts éene ('t is een vrouw) blyft onbewogen,
 En in 't bereik eens krygers. Maer hy stuit
 Zyn vaert, en dobbert tusschen 't mededoogen,
 Dat hem verrast, en 't wreede moordbesluit.
 Hy zwaeit zyn stael, vermydt haer aen te randen,
 En wenscht haer vlugt. Zy springt hem in 't gemoet
 Met scherp geweer....⁽¹⁾ 't Geweer ontvalt haer handen,
 Zy valt er naest, en zwemt in eigen bloed.

Wie was die vrouw, die neêrgevelde brave?
 Een volksheldin van Iseghem. Men zegt
 Dat ze uitblonk door de kloek- en schoonheidsgave,
 En, levend uit de banden van den echt,
 De vreugde-zelv' was, dragend op haer lippen
 Het lachjen, als een telg van Demokriet.
 De Tyd vergat haer stamnaem aen te stippen,
 Maer hy vergeet zyn *Wanne Leute* niet.

(1) Eene vork.

**Heer Halewyn.
1839.**

‘Terug, Adolf! in dit prieel
Bescheidt my Halewyn.
Uw byzyn in deze eenzaamheid
Kan ons noodlottig zyn.’ -

‘De landheer is op jagen uit;
Verwacht hem niet eerlang.
Ons dreigt geen onraed, meisje lief.
Waerom toch zyt gy bang?’ -

‘Adolf, ik vrees dat Halewyn
In 't heimlyk ons beloert.
Hy is doortrapt en wreed, vooral
Door minnenyd vervoerd.’ -

‘Hy zwerft in 't woud en ver van ons.
Geen oog dat ons bespiedt;
En zit ik nevens u, myn kind,
o Gy beklapt ons niet.’ -

‘Adolf, uwe onbedreven jeugd
Verblindt u voor 't gevaer.
Sluipt niemand achter haeg of struik?
Hoor ik geen ridsling daer?’ -

‘t Is 't windje dat in 't loover suist
 En met uw lokken speelt,
 Jaloersch dat myn vermeetle hand
 Die lieve lokken streelt.’ -

‘Gy zyt een losse wulp! gy tart
 Den luipaerd..... Vlucht, o vlucht!
 My kwelt een angstig voorgevoel.
 Stil! hoor ik daer geen zucht.’ -

‘k Hoor 't vooglenkoor dat kwinkeleert,
 En joelt van minnelust,
 Terwyl wy, koele koppel, hier
 Verkleumen in de rust.’ -

‘Dat tuijt myn wang... Maer spoed u, vlucht!
 Ontkom een laffen moord.
 Wat zie ik, hemel! iets dat blinkt
 En door 't gebladert boort.’ -

‘Het blinke, alwaer't de dolste kling
 Die hunkert naer myn bloed.
 Lieve engel, by uw minste gunst
 Waer my het sterven zoet.’ -

Hy spreekt, en als de bliksem treft
 Een zwaerd het kussend paer,
 o Vraag niet wie de moorder was:
 Heer Halewyn stond daer.

De wederontmoeting, 1840.

De kryg woedde uit. Zyn dondertuig
 Verkondt het vreêverbond.
 Het klokgedommel galmt en gonst;
 De feestbanier zwaeit rond.

't Krioelt alom van oorlogsvolk
 Dat zingend huiswaerts tygt.
 Slechts één die in de vreugd niet deelt,
 Slechts één die treurt en zwygt.

'Eilaes! zucht Frans, myn vaderstad,
 Wat toeft my in uw schoot?
 De laffe spot of de eenzaamheid;
 Eerlang een duistre dood.

De dood waer myn geliefde leeft
 In overvloed en pracht....'
 Een felle ontroering onderbreekt
 Zyn raedselvolle klacht.

'k Zocht dan het einde myner smart
 Vergeefs in 't oorlogsvuer.
 'k Ontkom het, ach! met wond op wond,
 En dubble hartkwetsuer.'

Zyn stap vertraegt, zyn kracht verflauwt,
 Zyn kruin hangt duizlig neêr.
 Hem dekt een klam en yzig zweet.
 Hy zygt, hy kan niet meer.

Een gasthuis neemt den krygsman op.
 Een jonge kloostervrouw
 Waekt by zyn koets, en schynt ter prooi
 Aen diepverborgen rouw.

Zy huivert, maer bedwingt zich ras,
 En neemt een kalm gelaet,
 En wydt haer liefdevolle zorg
 Den kwynenden soldaet.

Zy wil hem troosten; 't bevend woord
 Vergaet op haren mond.
 By wylen denkt ze aen hooger hulp,
 En knielt dan voor zyn spond.

‘Beminde zuster, stamelt Frans,
 Vaerwel, myn kracht heeft uit.
 Een bede, slechts een bede nog
 Eer ik myne oogen sluit.

Er was een maegd wier wedergaê
 De wereld niet bezit.
 Zy minde my, 'k ontving haer beeld.
 Myn zuster, zie, 't is dit.

'k Gaf haer myn dankbaer minnend hart;
 Zy vraegde dit alleen.
 Haer trotsche vader eischte meer:
 Ach! goud, ik had er geen.

Het goud, eilaes! bekwam haer hand.
 En ik, wanhopig, vlood
 Het schouwspel van dit echtverbond,
 Zwierf om, en zocht myn dood.

Myn zuster, geef dit beeld terug
Aen de aengebeneden vrouw.
Ik sterf.... breng haer myn laetst vaerwel.
Ik sterf.... tuig haer myn trouw.

De ontroering schokt de bleeke non,
En snikkend roept zy uit:
‘Herleef, o Frans! uw hartvriendin
Verwierp het echtbesluit.

Hier kwam zy na uw rasch vertrek,
Verzaekte aen weelde en glans,
En bleef aen haren vriend getrouw.
Herleef dan, brave Frans!’

Hy staroogt, breidt zyn armen uit,
En geeft den jongsten snik.
En ook de maegd beleeft eerlang
Haer uiterst oogenblik.

Late liefde.**1841.**

Op een hoogte van den Rynzoom
 Stond ik treurig van gemoed.
 'k Zag een schuitje met drie ridders
 Dobbren aen den heuvelvoet.

Lustig zwaelden zy den wynkroes.
 De opgeruimste en jongste hief
 't Glas omhoog en, my belonkend:
 'Uw gezondheid, meisje lief!' -

'Waerom drinkt ge op myn gezondheid?
 Waerom my tol vreugd genood?
 Ziet ge gindsche aloude klooster?
 't Bergt my heden in zyn schoot.'

De avond zag den ridder mymeren;
 Slaep noch rust bood hem de nacht.
 En eer 't oosten gloorde en gloeide,
 Leed hy liefdes overmagt.

Ras ontspringt hy koets en kamer,
 Volgt de drift die hem doorbruischt,
 Vliegt naer 't klooster, en rammeit er
 De yzren poort met voet en vuist.

‘Myn geliefde is hier gekomen
 Met gedwongen ziel en zin;
 Myn geliefde is hier gekomen;
 Laet haer uit, o priorin!’ -

‘Edelman, geen aedsgezinde
 Trad in dees gewyde woon.
 Die hier komt leeft voor den hemel,
 Is, voor de aerde, in 't ryk der doën.’ -

‘Hier verkwynt myn zielsbeminde.
 Oppernonne, laet haer uit,
 Of, ik zweer't, dees maegdenkerker
 Wordt terstond der vlammen buit.’ -

‘t Is te laet.’ En treurig blikte
 't Nieuwe nonneke uit haer cel.
 ‘t Is te laet, reeds viel myn hairlok.
 Ridder, vaer voor eeuwig wel!’

En hy bleef rond 't klooster zwerven,
 Met daerop gevestigd oog,
 Tot weldra zyn liefde en lyden
 Met den adem hem ontvloog.

Naer de vertaling, in fransch proza van een oudduitsch lied.

**De ruiling.
1841.**

Fillis hoopte lang met weigeren
Haer fortuintjen op te doen:
Zy bleef arm. Nu geeft haer Lucas
Dertig schaepjes voor een zoen.

's Andrendaege, herhaelde ruiling,
Doch zoo dier niet voor den knaep;
Want hem geeft de herderinne
Dertig zoentjes voor een schaep.

's Andrendaege leidt goede Fillis,
Die zich woekery verwyf,
Dertig schaepjes tot den herder,
Die hy met een kusje kwyt.

's Andrendaege, haer laetste schaepje
Met haer hondje.... Lucas vliedt,
Loopt naer Lysje, geeft haer kusjes,
Honderd en nog meer, voor niet.

Naer het fransch van Dufresni.

Waer heen, kleen vogelken?⁽¹⁾
1863.

Kleen vogelken, alom geprezen,
 Wie zyt ge toch? O zeg het my.
 - Ik ben een kind van 't Opperwezen,
 Natura vier ik vrank en vry.
 'k Leef overal in vreugd en vrede,
 By frissche teug en voedzaem aes.
 En is myn doen geen werk van rede,
 Het reedlyk dier, de mensch, is dwaes.

Wat zingt ge toch, het hart vol blyheid?
 Kleen vogelken, o zeg het my.
 - 'k Bezing myn woon- en wandelvryheid,
 Myn vlugge vlerk en pluimkleedy.
 'k Bezing het licht en lieve lommer,
 Myn zoete gade en onze koets,
 En Hem die ons bevrydt van kommer:
 'k Bezing den Gever alles goeds.

(1) Naer de fransche Cantilena met opschrift *Où vas-tu, petit oiseau*, berymd door Th.^{re} Seguret, getoonzet door Leopold Amat. De zucht om eenige der fransche zangstukjes, door myne dochter uit de kostschool te huis gebragt, in het vlaemsch te hooren zingen, deed my deze en de twee eerstvolgende navolgingen vervaerdigen.

Waer gaet ge toch na kort verblyven?

Kleen vogelken, o zeg het my.

- Ik ga waer my de wieken dryven,
Hoe nevelvol de ruimte zy.
Ik ga waer ook de mensch moet varen;
Geen voorregt van geslacht en rang.
Wy steken af op vreemde baren,
De een onbeschroomd en de andre bang.

Wat hoopt ge toch aan de overkuste?

Kleen vogelken, o zeg het my.

- Des moeden mans gewenschte ruste,
Aldaer zoo zoet, verhoppen wy.
Daer geef ik aan den Schepper weder
Wat hy my leende, mild en goed:
Myn klare stem en ligte veder,
't Onschuldig hart en bly gemoed.

Zing lof, o Vogelenkoor!

Hoe streelt my hier, gevleugelde orgelkelen,
 Uw los geluid in de eenzaamheid van 't bosch!
 o Weest, als ik, gelukkig by uw kwelen.
 Ook uw bestaen is werk en liefde Gods.
 Zyn vaderzorg, die nimmer zal ontbreken,
 Zet u alom de rykste tafel voor:
 Het akkerland, de bosschen, beemden, beken.
 U spyzigt God. Zing lof, o vooglenkoor!

Hy geeft, de bloem haer kleed, zoo fyn gesponnen,
 Het groen aen 't gras, 't gebladerte aen den boom,
 Den hemel 't blauw en 't licht van duizend zonnen.
 Hy houdt de zee en wind en wolk in toom.
 Hy laet den mensch als aerdsche koning pronken,
 Wat heerlykheid deze in begin verloor.
 Gy zweeft in 't ruim, met vederdosch beschonken.
 U kleepte God. Zing lof, o vooglenkoor!

En doet u eens de gure winter vlugten,
 Verlaet dit oord, maer niet voor langen tyd.
 Ontlast uw hart in vaderlandsche zuchten,
 Zoohaest ons weer de lentezon verblydt.
 Keert dan terug, myn vlugge landgenooten,
 En joelt en juicht en streelt ons weêr 't gehoor.
 Hier zal uw heil ons heilgenot vergrooten.
 U zegent God. Zing lof, o vooglenkoor!

Naer de fransche melodie met opschrift *Chantez petils oiscaux*, berymd door Michel Tissandier, getoonzet door Paul Henrion.

De vogelmuit.

Myn vogelmuit, in myn warande,
 Hangt open uit, zoo net en schoon,
 Om eenen zanger van den lande
 Te lokken in die lieve woon.
 Gy, ziel van gindsche looverzalen,
 Kom, wees bewoner van myn muit.
 Den huerloon zult ge my betalen
 Met uw bevallig stemgeluid.

Hier zal het leven u behagen,
 Gerust en veilig dag en nacht.
 Hier wordt u 't voedsel toegedragen,
 En 't beddeken is warm en zacht.
 Uw nestje zal met jongskens pralen,
 Aen vogeldieven niet ten buit.
 Den huerloon zult ge my betalen
 Met uw bevallig stemgeluid.

En kwelt u eens de zucht naer buiten,
 In de aengename zomerlucht,
 'k Zal dan uw kamertjen ontsluiten,
 En gy verhuist in volle vlugt.
 Ik wil niet dat een loos onthalen
 U hier als een gestrafte sluit.
 Gy zult, hier wonend, huer betalen
 Met uw bevallig stemgeluid.

Naer het fransche lied met opschrift *Maison à louer*, berymd en getoonzet door Victor Lefevre.

Bruiloftlied.
Aen de Bruid.
1858.

Zy die glanst in 't bruiloftkleed,
Scheen een koele celmadoone,
Die de liefde- en huldekroone
Van haer vryers lang versmeet.
Moeder deerde dat haer spruitje
Dus veraerdde van den tronk,
Tot, op eens, het hooge fruitje
Ryp in Hymens korfje zonk.

Wellekom in de echtwarande,
Geurig bloempje, wellekom!
Wees 't sieraed en de offerande
In het huislyk heiligdom.

Is de zege op u behaald,
De overgave schaft behagen,
Daer gy op den zegewagen
Naest den overwinnaer praelt.
Volg hem dan in vreugd en vrede,
Als een goede trouwe gaê,
Nevens wie, by elke schrede,
Hem een bloem van heil onsta.

Wellekom enz.

Gy vertrekt op Hymens boot,
By gewenschte wind en water.
Worde een engelken, wat later,
Beider lieve reisgenoot.
Goede reis! uw scheepje dryve
Op de vlakte van de rust,
Scheepje, waer een hoekje blyve
Voor de vriendschap van August.⁽¹⁾

Wellekom enz.

(1) Op wiens verzoek dit lied gemaakt werd.

Albumverzen.

I.

Aen den heer J. de Backer, mynen laetsten Onderwyzer, by zynen bevordering tot Doktor in de Regten, in 't jaer 1831.

Eens had de Poëzy myn hart gansch ingenomen;
 Ik leefde slechts voor haer, de geestdrift was volkomen:
 Hetzy ik waekte of droomde, in woelkring of alleen,
 Met iny was overal de onscheidbre dichtsireen.
 Doch 'k heb, 't was my een pligt, die dolle drift bestreden,
 Om 't wezenlyke doel myns levens toe te treden.
 Sinds is myn zangeres zoo diep in slaep geraekt,
 Dat feest- noch rouwgeval, dat niets haer gansch ontwaekt,
 Zelfs niet het blyde nieuws dat Themis voor haer regten
 Welhaest eenen nieuwen held zeeghaftig zal zien vechten.
 Wat zeg ik? en dit rym, wat is het? sluimerschyn?
 Een vlugtig versje, een schuld die wil gekweten zyn,
 Nu dat De Backer, die den schat van 't werkzaamst leven,
 Geleerdheid, wysheid, zorg, aen 't schoolambt heeft gegeven,
 En zich in 't snipperuertje op 't wetboek toegelegd,
 Mag pralen met den naem van doktor in het regt.
 Dan, ons verwondert niet dien sprong van zynent wege,
 Wy kennen hem: alom bejegend hem de zege
 Der wetenschap. Voor hem bestaet geen hinderpael:
 Het woord *onmooglykheid* is vreemd in zyne tael.

II.
Melizens aen Lidia.
1840.

Wat wil de schaemle rymelaer?
 Vergeet hy dat de harpenaer
 Alleen der Schoonheid bladen
 Bezetten mag met dichtsieraden?
 Een plaetsje toch voor de arme lier!
 Een hoekje waer zy mag verpoozen,
 Soms door uw lonk gestreeld, o roem der maegderoozen!
 Aen andren goud en eerlouwrier;
 Een plaetsje toch voor de arme lier!

III.

Door 't noodlot verwezen
 Tot derving en pyn,
 Doorzwerft hy weemoedig
 Des levens woestyn.

Slechts voert de verbeelding,
 Die toovergodin,
 Hem soms op haer vleugelen
 Een luchtpaleis in.

Daer bloeit er een Eden.
 't Verrukte gezigt
 Ontwaert er gedaenten
 Waer de engel voor zwicht.

Soms kust er hem eene
 Den slaep weg. Wat stond!
 't Is Adams ontwaking
 En liefdeverbond.

‘Wie zyt ge, volschoone?
 Roept Melizeê uit,
 't Gesuis van uw lippen
 Is windharpgekluid.

Uw lonkjen is 't lachjen
 Der nuchtere zon;
 Uw adem, de dauw van
 Een hemelsche bron.

Volschoone, geprint is
 Uw beeld in myn ziel,
 Sinds 't uer dat myn aenblik
 Op Lidia viel.’

Hy spreekt, het verschynsel
 Verzwindelt in damp,
 En laet hem weêr aerdling,
 Alleen met zyn ramp.

IV.

Aen eens dichters echtgenoot.

'k Zag in een beminlyk bloempje
 Frischheid, jeugd en zwier.
 Want zy was het lieftingsbloempje
 Van den hovenier.

'k Zag 't beminlyk bloempje weder:
 Ach! 't verdorde schier,
 Want zy waende zich verlaten
 Van den hovenier.

Zy verlaten? Nimmer, nimmer
 Was zy hem zoo dier.
 Hy kwam weêr; zy dronk de tranen
 Van den hovenier

Zangrendom, beziel den bloemhof,
 Schater, tierelier!
 't Roosje draegt een huwlyksknopje
 Van den hovenier.

V.

Aen Immerzeel.

1839.

'k Heb, in myn jeugdigste oefenjaren,
 Den letterwinkel doorgezocht,
 Er duer gekocht
 De alsdan geprezen modewaren.
 Hoe deerlyk, ach! vergaapte ik my aen schyn!
 Wat al vergulde sneê en prachtig marokyn
 In plaets van goede boeken!
 'k Zocht eindlyk, moê van klatergoud,
 Wat immer zyn waerdy behoudt.
 Dank myn gelukkig zoeken!
 'k Vond *Hugo van het woud*.

De bannelingen.**1860.**

Uit ons land behoefdig dwalen,
Leven van het vreemde brood,
En geen star van hoop zien stralen;
Zachter lot waer ons de dood.

Land van liefde, vreugd en zegen,
't Voorwerp thans van onze smart,
Nooit meer waeit uw lucht ons tegen;
Maer gy zetelt in ons hart.

Leidt de Ramp ons aen zyn keten,
Slaet hy hard en harder toe,
Snoode Dwang, ons rein geweten
Tart uw magt en geeselroê.

Naer het fransch.

Weer hout gekweekt!⁽¹⁾**1851.**

Waer de ongedwongen watervliet,
 Wanneer hy van 't gebergte schiet,
 Wanneer hy, wild en opgezwollen,
 Zyn bed ontspringt met bruisend hollen,
 Zyne oevers wegspoelt, 't ruim verzwelgt,
 Het ruim met vee en volk verdelgt;
 Daer roept de menigte onder 't schroomen:
 'Wy zyn de schuld van 't overstroomen.
 't Gebergte ontnamen we al te zeer
 Gewigt van stam en tegenweer.
 Laet, laet ons boom en bosch herplanten,
 En wat den vloed kan tegenkanten.'

Te veel, ja, hebt gy neêrgehoud.
 Wat werd er van dat zwierig hout,
 Welks wortlen, diep in onze gronden
 Geschoten, eeuwen lang bestonden?
 't Ontvouwde omhoog zyn looverpracht,
 Weldadig om zyn hevelkracht,
 Verzwelgend de ongezone smooren,
 In lager ligging steeds geboren.

(1) Meestendeels getrokken uit een fransch opstel in proza, voor opschrift dragende: *Reboisons!* in het tydschrift, *Le Feuilleton Belge*.

Zyn zware stammen, kostbre schat,
 Weêrstonen aen 't verwoestend nat,
 Dat met rammeijen, knagen, klenzen,
 Steeds yvert om zyn ryk te ontgrenzen.
 o Bosch-kolossen, reuzenteelt,
 Ons mild door de eeuwen toegedeeld,
 Die lang het hoofd boodt aen den donder,
 U bragt de dolste hakbyl te onder!

o Voorbeeldlooze razerny!
 Eens sprak de mensch: 'Wat baten my
 Die bosschen, boomen, digte dreven,
 Die geene of kleene rente geven,
 Verouderd, overkleed met mos?
 Ons eeuwgewas draegt andren dos.
 Welaen dan, nieuwe kweekelingen!
 Zoo doet de kweekkunst vorderingen.'

En onze vadren velden neêr,
 Bedrogen door de modeleer.
 Hun spade sneed door zand en zoden,
 En om de wortlen uit te roden,
 Drong, wroette in 's aerdryks ingewand.
 Wat ommekeer van 't vaste land!

En ongerustheid trof hun kinderen,
 By dit gestadig houtverminderen,
 Waerdoor, by storm- en stroomgeweld,
 De springvloed huppelt over 't veld,
 Gehucht en steden overrompelt,
 De landstreek in de ellende dompelt,
 Terwyl de dood in 't ronde waert.
 En by dit denkbeeld, diep vervaerd,
 Riep 't nageslacht aen alle kanten:
 'Laet, laet ons boom en bosch herplanten!'

Men heeft den boschgrond moedernaekt
 Geschoren, hem bereid gemaekt
 Voor een dier schrikbre waterhoozen
 Die 't menschdom tuchtigen by poozen.

En langen, ja, te langen tyd
 Leed ons geboomte een harden stryd.
 Het allerbest werd neêrgehouden.
 Men wilde een soort van akkerbouwen
 Verzonnen door het vry verstand.
 Wat al beproefd, gezaeid, geplant!
 Men vraegde een ryken oogst van koren
 Aen korenschuwe, kille voren.
 En wat ontstond er? Misgewas.
 En daer men in de toekomst las,
 Een toekomst zwart van onweêrvlagen,
 Terwyl de velden open lagen
 Voor 't algeweld des waternoods,
 Trof alleman de schrik des doods.
 En smeekend riep men allerkanten:
 'Laet, laet ons boom en bosch herplanten!'

Een noodweer legen 't sloopend kwaed,
 Is aller wensch, is ieders raed.
 Er faelt geen hulp van luide kelen.
 Maer werkt het hoofd, de handen spelen.
 Men draelt, men heeft geen handen meer,
 Ter stuiting van 's lands ommekeer,
 Tot zyn herstel en woudbewaring.
 Wat zeg ik? Mannen van ervaring
 Beploegen nog, der eeuw getrouw,
 De gronden naer den nieuwen bouw.
 En pryst men dien van de oude tyden,
 Zy zien er op met medelyden,
 En achten ééne boom alleen,
 Den boom der vryheid, anders geen.

Vergeefs verydelt een ervaren
 Van zestig bange lange jaren,
 Wat deze waeiboom goeds belooft.
 De stormen loeijen in zyn hoofd,
 Zyn reuzenhoofd, welks wilde lokken,
 In woesten zwier, het aerdryk schokken,
 De wolken scheuren, veld en steê
 Doen zwemmen in een jammerzee.
 En luider roept men allerkanten:
 'Laet, laet ons beter boomen planten!'

Wy zullen't en wy moeten't, ja,
 Wy moeten't ras eer men verga.
 Wy zullen planten van die loten,
 Voorheen tot boomen opgeschoten,
 Tot boomen op wier kruin en voet
 Het razen stierf van vlaeg en vloed.
 Wy zullen't, ja, en wederkeeren
 Tot u, dien 't woud niet kan ontberen,
 Omdat het woud geen redding biedt,
 Zoo gy er niet in 't midden schiet;
 Tot u, van godlyk sap doordrongen,
 Vergeefs van 's vyands byl besprongen,
 Vol wasdom altyd en alom:
 Tot u, o boom van 't Christendom!

De volksstroom zwelt en schuimt, verbolgen.
 Een sprong nog en wy zyn verzwolgen.
 Spoed, Christnen, spoed! beschermen wy
 De half verwoeste maetschappy,
 Door deugden die 't gezag herstellen,
 Als borstweer tegen 't golvenzwellen.

Ziet gy dat bandloos driftenheir
 Daer woelen als een ziedend meir?
 Wien lukt de weerstand? Onbesuisden!
 Zy hakten, velden en vergruisden

Al wat als waterbeukelaer
De borst bood aen de dolle baer.
Geen deugd van hout kon hen verzoenen.
't Verdween. En hemel! wat plantsoenen
Vervangen't? Bittre spotterny!
Een losse sleedsche veldkleedy.
Een zuiderwind, hoe zacht aen 't fluiten,
Verwringt en kromt die modespruiten.
En wat vermag de tuimelplas?
o Kweeken wy 't oud puikgewas!

Voor wie? Voor ons? Bedekt zyn lommer
Eens ons? Eilaes! de hoop lydt kommer.
Der bosschen stam- en schedelzwier
(Gestichtenbloei) is traeg van tier.
De planter sterft; doch niet zyn planten,
Niet zyn gezin, zyn bloedverwanten,
Zyn Vaderland. Welaen, getroost!
Weêr hout gekweekt voor land en kroost!

**Nagedachten,
 Sluitende het verhael Feesten welke te Iseghem hebben plaets gehad
 ter gelegenheid van het in bezit nemen door Mynheer den Baron en
 Mevrouw de Barones Gillès-De Pelichy, van hun voorouderlyk
 buitengoed, Het Blauwhuis, in Bloeimand 1845.**

Neen, Iseghem, die orde aen vryheid weet te paren,
 Was den hervormingsgeest, die burgten en altaren
 Verwyst, nooit toegedaen.
 En wat de apostlen der gelykheid al vermogten,
 Nog ziet het de edelliên, God dank! voor geen gedrogten
 En menschen-eters aen.

En wie, wie heeft gelyk? Afgunstige onbedachten,
 Die in de maetschappy een effen vlak betrachten,
 Naluer onmogelyk;
 Die al wat schittrend is, eerwaardig en verheven,
 Bespringen met de byl, opdat het neêrgedreven,
 Verschopt zy in het slyk?

Of zy die vlytig, braef, de eenvoudigheid bewaren,
 En ver van opwaerts met een nydig oog te staren,
 Omhoog met eerbied zien;
 Die dus van hooger stand de liefde tot zich trekken,
 En wederzyds vermaek, geluk en vrede wekken,
 En 't beste voorbeeld biên?

Eer, eer aen Iseghem! die de ingebeeelde weteren,
 Van oppervolksgezag en maetschaplyk verbeteren
 Dolzinnig rammlen laet;
 Die, vreemd aen de ydelheid van leer- en lettertwisten,
 Getrouw blyft aen zyn pligt van handelaer en christen,
 Tot nut van kerk en staet.

Hervormers, hebt gy voor een beter samenleven,
 Geeft vleugels aen het volk om waerdig op te streven,
 Maer vloekt geen hooger rang.
 Gy, Grooten, leent de hand aen dezen zet naer boven;
 Zendt goedheid, nut en troost uit uwe omwalde hoven;
 Geen hoovaerdy en dwang.

Eer, eer aen 't edel huis dat, sedert lange tyden,
 Sieraed van onze stad, haer viert in haer verblyden
 En opbeurt in haer smart,
 Weldadig niet alleen, maer mild in vreugdbedryven⁽¹⁾
 Waervan het nagenot den burger zoet zal blyven
 In 't diep erkentlyk hart.

Eer aen den Edelman die, in 't bezit getreden
 Van dit gezegend huis, het feestelyk verleden
 Vernieuwd heeft met een pracht,
 Die blinkt gelyk de auroor op sterren die verdonkeren,
 En roemvenvekkend op de wakkre stad zal flonkeren
 Zoo lang men grootheid acht.

(1) De kasteelfeesten door den heer VANHUERNE gegeven in de jaren 1825, 1826 en 1827.

**Op den feestdag der onnoozele kinderen.⁽¹⁾
1858.**

(In rhythmische verzen.)

Herodes vreest zyn kroon te derven.
Hoe weert hy 't *Kind*, zyn boezemklem?
De dwingland, ach! hy doemt tot sterven
De teêrste jeugd van Bethlehem.

En moorders, op zyn schrikbevelen,
Vervullen 't oord met angst en wee.
De wangedrogten vatten, kelen
De kinderkens als offervee;

Terwyl de schaepjes, zoo onnoozel,
Zoo gretig laven hunnen dorst,
En smaken kus en liefgekozel
Aen de overmilde moederborst.

o Martelbloemkens, weggedreven
By d'eersten aenblik van de auroor,
U groeten wy, u, thans verheven
En geurvol in het englenkoor.

o Christus eerste bloedgetuigen,
Die glinstert voor zyn gloriëtroon,
Om u het aerdsch en hemelsch juichen:
Heil, heil u met uw martelkroon!

(1) Zucht tot vergelyking heeft dit stukje, hoe gering ook, in dubbele gedaente verwekt. Indien onze beste dichters eenige van hunne stukjes alzoo verdubbelden, met de vereischte my ontbrekende kunst, zy zouden veel bydragen tot wering van den twyfel, by sommigen ontstaen, welke dichtsoort, de metrische of berymde rhythmische, in het nederduitsch de voorkeur verdient.

(In alcaïsche strophen.)

Judéas dwingland beeft voor zyn heerschappy.
 Hoe treft Herodes 't magtig Orakelkind?
 Ach! Bethlehem, uw zuigelingen
 Vonnist tot sterven de wreede koning.

Hy spreekt, en aenstonds vliegt een gewapend rot,
 Alom den doodangst zaeijend, de landstreek door.
 Arm Bethlehem! de afschuwbre beulen
 Kelen uw knaepjes als blatend slagtee.

Zy, al uw wellust, al uw verwachting, zy,
 Wier weerlooze onschuld hemel en aerde beweegt;
 Van 't lachend wiegje of moeders boezem
 Vallen ze, o jammer! in eigen bloedplas.

o Martelbloemkens, knopjes die pas ontluikt,
 En onverhoeds ontbladerd en weggestormd,
 U groeten wy, omhoog herbloeit gy,
 Prachtig en geurig in de engelkooren.

o Teedre schaepjes, gy, die voor Christus vielt,
 Die prykt aen 't hoofd van 't luisterlyk martlaersheir,
 En zegepraelt ten hemel; heil u!
 Lammekens, eeuwig geluk by 't Zoenlam!

**Op Sint Michielsdag.
1858.**

God, door 't menschdom onvolprezen,
('t Menschdom, hier geboeid aen 't stof,)
Zetelt by volmaekter wezen:
't Koor den englen zingt Hem lof.

Zy, volzalige yveraren
Van Jehovaes heerschappy,
Die zyn hof en ryk bewaren
Van de smet der hoovaerdy;

Zy, ontelbre hemellichten,
Zweven om in 't groot heelal,
Louterende bliksemschichten
In den dampkring van verval.

En zy werpen in den nachtpoel
Dwaelkomeet en duistre ster.
Zie, des hemels oppermagtstoel
Wordt bestormd door Lucifer.

Michaël komt aengevlogen
Met den bliksem in de vuist.
't Strydgewemel in den hoogen
Schynt een zee die woelt en bruist.

Hy verplet den prins der boozen,
Die met schande en wraekgehuil,
Zich verbergen gaet en blozen
In den duistren jammerkuil.

Gorden wy ons ook ten stryde.
Vellen wy de magt der hel.
Broeders op!⁽¹⁾ Ons wacht de zyde
Van den engel Michaël.

(1) Men bedoelt de Wervicksche Rederykers, onder de bescherming van Sint Michiel, en in wier vergadering dit lied gezongen wordt geacht.

**Opwekking ter navolging van den Heiligen Aloïsius.⁽¹⁾
1844.**

Gy, die uw hart tot God wilt heffen,
 Maer dikwyls magtloos nederstort,
 Hebt gy, om 't hoogste doel te treffen,
 Met Engelvlerken u omgord?
 Hebt gy den geesel in uw handen
 Die 't zondig stof van u verslaet?
 Verscheurt gy alle wereldbanden
 Voor een volmaekten zielestaet?

Werpt gy den rykdom aen uw voeten?
 Geeft gy de ootmoedigheid den kus?
 Zyt gy in 't bidden en in 't boeten
 Zoo vroom als Aloïsius?
 o Aerdsgezinde en ydle grooten,
 Ziet, ziet dien eedlen jongeling
 De wereld en haer pracht verstooten
 Voor strenge klooster oefening.

(1) Een myner weinige Congregatieliedjes, op verzoek gemaakt.

Zyn tafel biedt slechts brood en water,
Zyn slaepvertrek een bloote plank.
Hy straft zich als een eigenhater,
Of waer zyn godsvrucht koel en krank.
De schaemte verft zyn bleeke kaken
Zoo dikwyls men zyn deugden vleit.
Zyn wil vergaet in 't zelfverzaken
En eindlooze onderdanigheid.

o Jongheid, wilt gy ryken zegen,
Volg dien geliefden jeugdpatroon.
Dat hem uw smeekstem ga bewegen
Voor 's Eeuwigen genadetroon.
Schuw de ongodsdienstige aerdelingen,
En laet ze kruipen in het slyk.
Volhard in geestlyke oefeningen,
En hoop een plaets in 't hemelryk.

Jephta's Dochter geslagtofferd.⁽¹⁾
1839.

Het heir van Ammon vlood, en Jephta zegevierend,
 Zyn fieren heldenstap paleiswaerts wederstierend,
 Zag zyn geliefde telg Seïla⁽²⁾ met gelei
 Van maegden, dansende en tamboerende in een rei,
 Het hof onthupplen, om hem feestlyk in te halen.
 Hy deinst, hy scheurt zyn kleed, beklaegt zyn zegepralen,
 Welks prys, te ligt beloofd, hy thans betalen moet
 Met meer dan schatten, met zyn dochters dierbaer bloed.
 Wat doet zy? Met misbaer des vaders hart verscheuren?
 Neen, zy vertroost hem, en bereidt zich, in 't betreuren
 Haers maegdoms, tot de kroon van kinderliefde en pligt.
 Zy knielt op 't outer, kalm van ziel en aengezigt;
 Zy buigt d'ontblooten hals die, door de byl getroffen,
 Een lauwen bloedstroom braekt by 't romp- en schedelploffen.
 De houtmyt slaet in vlam, en 't lyk, tot asch verbrand,
 Voltrekt te Galaäd belofte en offerand.

- (1) De maetschappy van Rhetorica *de Kruisbroeders*, te Kortryk, verzocht my twee prysvragen voor haren dichtstryd van 17 November 1837. Een dezer vragen moest een bybelraedsel zyn, te beantwoorden in 16 verzen, en ik zond haer, met den opstel van het raedsel, deszelfs oplossing in de 16 hier opgenomen alexandrynen.
- (2) Aldus genaemd door den joodschen schryver Philon.

Begraving.
(Saphische versmaet.)
1851.

Enkel een latynsch *requiem* had zich daer verheven.
 EENDRAGT, 6e jaer; n.^r 5.

Klein, o wysgeer, acht ge den Christenlykdienst.
 Gy en de eeuwgeest eischt, by den open grafkuil,
 't Laetste vleiwoord, 't ydelste lofgebrom van
 De ydele wereld.

Wereld, hoor! Draeg roem op uw lieve kindren,
 Bloemen, nog den Tyd of de Dood bekransend.
 Geef ze nageur, stoffe ter nagedachtinis
 Aller geslachten.

Doe de drukpers zwoegen tot hunnen naroem;
 Blaes de loftrumpet dat het schalle in 't ronde;
 Beeld ze na met marmer of brons, en geef hun
 Reuzengestalten.

Al dat praelspel, al die afgodische eerdienst
 Voegt u, hoogmoedsgeest der gevallen wereld,
 In uw duizelkringen van dronken zinzucht,
 Tempels van wellust.

Rys en raes daer vry als een held des schouwburgs;
Zet uw stofkraem, winkel van wysbegeerte,
Daer alleen uit, niet op den Godgewyden
Akker der dooden.

Slechts de priester, Gode de ziel bevelend,
Wen hy 't lichaem legt in den schoot der aerde,
Tot de regtbank Gods het verdaeg, de priester
Voer er de rede.

Nietige aerdling, volgt ge ten grave een lykstoet,
Bid, terwyl 't streng *requiem* stygt en heensterft.
Ga dan zwygend heen. Als een heiligschennis
Klonk er uw rede.

**Kerkroovery,
In den nacht van 21 december 1686 gepleegd binnen de kerk van
Sint Maertens, te Kortryk.⁽¹⁾
1836.**

I.

Gy, Christnen, die met rein gemoed
Hier de Almagt plegtig hulde doet,
Aenhoort wat dit verhael bevat:
Een gruwel heeft hier plaets gehad.

II.

Hier werd het godloos feit volbragt
Op 't eenzaam uer van middernacht;
Hier binnen drong een dievenschaer,
Ter schending van het kerkaltaer.

III.

Ach! wat de tempel Gods besloot:
Gewyde vaten, heilig brood,
't Werd alles buit van 't rooversrot,
Dat met de wraek des hemels spot.

(1) Op verzoek der Kerkmeesters van St Maertens, te Kortryk, berymd, om by het honderdvijftigjarig jubelfeest, aldaer gevierd den 1ⁿ January 1837, by strophen geplaetst te worden op 12 kerkpilaren.

IV.

o Schrikverwekkend wanbestaen!
 Aen 't heiligdom de hand te slaen!...
 Hoe strafbaer elke misdaed zy,
 De snoodste is heiligschendery.

V.

Waerheen, verwaten schurkgebroed,
 Waerheen gevlugt tot lyfsbehoed?
 Den zonder baet het wyken niet:
 Hem treft Gods donder waer hy vliedt.

VI.

De op vlugt gedreven rooversbend
 Wordt aengevat in 't waekzaem Gent.
 Zy sterft op 't eerloos strafscharot.
 Maer wee, kastydt haer namaels God!

VII.

En wat, wat baet den dievenstoet
 Het afgestolen tempelgoed?
 Men vindt de vaten, 't heilig brood,
 In Maltebrugges moddersloot.

VIII.

Daer stapt de Gentsche Kerkvoogd aen;
 Daer prykt en kruis en omgangvaen;
 Daer knielt de menigte in het stof,
 En de omtrek galmt van dank en lof.

IX.

Alom wordt lisch en loof gespreid,
 Tot waer het Gentsche Bisdom scheidt,
 Tot waer de priester, stoetsgewys,
 Zich henen wendt met de offerspys.

X.

Hy naekt de grenspael, ziet den stoet,
Met Doornyks Kerkvoogd aengespoed.
Hy komt, en reikt hem 't heiligdom,
En dankvol klinkt het wellekom.

XI.

Nooit heeft een hand verloren schat
Met grooter blydschap opgevat,
Dan Doornyks Bisschop 't dier kleinood:
De heilge vaten, 't heilig brood.

XII.

Maer Kortryk wacht. De Bisschop komt.
De bloemkrans zwiert, de feestklok bromt.
De stad bezit den kerkschat weêr,
En juicht en dankt den Opperheer.

Nut van den Roomsch-Katholyken Godsdienst op de Samenleving.⁽¹⁾

1830.

Ik waeg het myne lier een zwakken toon te ontwringen,
En stamelend het nut des Christendoms te zingen,
Zoo zaligend, zoo ryk door 't wereldrond verspreid:
'k Zing 't nut van Jesus leer en Romes plegtigheid.

Aenbiddelyke leer! zy, die het heil hier boven,
Geen stoffen aerdsch geluk, den vromen wil beloven,
Zy is de zelfde leer wier oefening op de aerd
Het heil der maetschappy en 's levens zoetheid baert.
Verheven stam welks kruin den aerdbol mag bedekken;
Hy is der landen bloei zoo ver zyn takken strekken,
Terwyl op d'armen grond die nog zyn lommer derft,
De mensch nog ruw en woest en ongebonden zwerft.
Ja, zeden, orde, rust, verlichting zyn haer vruchten.
Waer zy gebiedt, daer is geen toomloosheid te duchten;
Met haer, met haer alleen beklyven wet en staet.
Verdryft men haer, de tucht verdwynt, het ryk vergaet.
Wien smart het denken niet aen de onheilvolle dagen,
Toen haer de Franschman wreed van zynen grond dorst jagen?
Hy dorst; maer ach! wat ramp bestormt zyn vaderland!
De omwenteling⁽²⁾ barst los, 't bloet stroomt aen allen kant.

(1) Men dulde, tot slot van myne mengelpoëzy, eene myner vroegste dichtproeven, myn eerste prysvers, te Rousselaere den 25 July 1830 bekroond.

(2) Van de 18de eeuw.

Gy, wysgeer, die niet vreest haer invloed uit te dooven,
 Is 't uwe leer die ik uitsluitend zal gelooven?
 Dan is 't maer gissing wat ons na de dood verbeidt;
 Ik hoop geen loon en vrees geen straf in de eeuwigheid.
 'k Wil dan naer 't aerdsch geluk, het eenig wisse, streven
 'k Wil in den schoot der weelde en der vermaken leven.
 En, moest ik zelfs bedrog, ja, wanbedryf begaen, -
 Ontsnap ik aen het regt - my gaet het weinig aen,
 Mits dat ik tot myn doel geraek. Dat vry de dwazen
 't Gewisse terg; my kan geen hersenschim verbazen.
 Zoo, wysgeer, redeneert die op uw stappen dwaelt.
 Zoo is 't dat men weldra in 's misdryfs afgrond daelt.
 Zoo worden regt en wet, zoo trouw en rust geschonden.
 Zoo wordt de maetschappy gebeukt aen hare gronden.

Ik sla myn oogen op den akkerman en 't veld.
 Wie is 't die daer gebiedt, die orde en eendragt stelt?
 Geen vreeselyke wacht die rondzwerft in de steden;
 Geen regtbank waer het kwaed gekneveld voor moet treden;
 Geen kerker in wiens kuil het misdryf hooploos zucht,
 Verraden op het veld een wet van strenge tucht.
 Een kerkje in 't eenzaam groen, gescholen in 't gebladert,
 Ziedaer de regtbank waer het vreedzaam volk vergadert;
 't Is op den heiligen grond, den dooden toegewyd.
 Gy, die voor stille deugd niet ongevoelig zyt,
 Wien haer bevallig schoon verteedrend kan bekoren,
 Kom, ze is op dezen grond beminlyk op te sporen.
 Ziedaer de Eenvoudigheid geknield op 't bloeiend gras,
 Waeronder rust in vreê der vaders dierbare asch.
 Zy heft een dankbaer hart tot God, den Albehoeder;
 Zy roept de voorspraek aen van de allerteêrste moeder;
 Zy bidt voor maeg en vriend die rusten in het graf;
 Vertoont haer eigen nood, smeekt 's hemels bystand af,
 En, steunende op zyn zorg, doordrongen van genoegen,
 Verlaet ze alleen 't gebed voor 't zalig landbeploegen.

Zoo heerscht de vrede en vlyt in de eenzaamheid van 't veld;
Verdryf den godsdienst, 't wordt een dal van woest geweld.

Maer 't zy op 't stille land, 't zy in de drokke steden,
Waer, op de roomsche wyze, één God wordt aengebden,
Wat deugden overal in overvloed verspreid!
Wat treffend tafereel van pracht en plegtigheid
Mag voor 't verwonderd oog zich luisterlyk ontvouwen!
Beschouw dat kerkgevaert, die eeuwenoude bouwen,
Wier kruin, vol majesteit, de hooge wolken groet.
Aenhoor dat klokgebrom dat alles dreunen doet.
Treed in. Wat deftigheid bekleedt de tempelkooren!
Wat hemelharmony betoovert hart en ooren!
Daer wordt de sterveling bedwelmd, ontroerd, verrukt,
In God verslonden en, aen 't lage stof ontruikt,
Door 't onafmeetbre ruim naer 't hemelryk gedreven,
Waer hy zyn God beschouwt, zyn bron, zyn eeuwig leven.
Dan (o verhevenheid der weêrgalooze leer!)
Zelfs uit den hemeltrans daelt de Eeuwige daer neêr,
Om, als een boezemvriend, den mensch te troosten, spyzen;
En, in een prachtig koor waer fakkelvlammen ryzen
En wierookwolken, wordt het onbevlekt gemoed
In broodschyn met het vleesch van zynen God gevoed.
Van zynen God! God zelf wil in zyn hart verblyven!...
Wat kwaed, wat schyn van kwaed zou thans die mensch bedryven?
Hoe 't denkbeeld hebben zelfs? O neen, der Englen Vorst
Onthoudt zich in zyn hart; maer vliedt de onreine borst.

Wat nut moet 't Christendom der maetschappy verschaffen!
My lust het onregt; wie zal my daerover straffen?
De wet? Maer 'k ben alleen, 't komt nimmer in het licht.
Neen, neen, de alziende God houdt 't oog naer my gerigt. -
Een misdaed ligt me op 't hart, de rust is my ontvaren;
Te zwaer is my 't geheim, te hachlyk 't openbaren;
Geen boezemvriend wien ik myn innig leed vertrouw
o Troost! een dienaer Gods belyd ik myn berouw,

En God ontlast me, en 'k heb geen regter meer te duchten. -
Een echtgenoot besluit zyn wederhelft te ontvlugten.
Reeds gaet hy, onder 't woên, haer dagen voor het regt,
En ach! weldra misschien verbreekt men dezen echt.
Neen, Romes streng verbod klinkt dondrend hem in de ooren,
En hem weêrhoudt de vloek dien God hem had beschoren.

Zoo sluit het Christendom den band der maetschappy;
Zoo brengt zyne oefening haer luk en luister by.

**Proeve van vertaling in berymden parallelvorm,
van het Psalmboek.**

Proeve van vertaling, in berymden parallelvorm, van het Psalmboek.

1884.

Het hebreuwsch parallelismus is de overeenkomst van twee, zelden drie, met elkander verbonden stellingen. Uit den aerd der stellingen ontstaen de soorten van 't parallelismus. 'T is:

Synonymisch, by gelykaerdigheid;

Antithetisch, by ongelykaerdigheid of tegenstelling;

Synthetisch, by denkbeelden waervan 't laetste het gevolg en de vervulling is van 't eerste.

Voorbeelden van rymlooze parallelen.

Synonymisch, psalm 6, vers 2:

Jehova, straf my niet in uwen toorn,
En kastyd my niet in uwe gramschap.

Antithetisch, ps. 18, 28:

Gy behoudt het ootmoedig geslacht,
En vernedert den blik der hoogmoedigen.

Synthetisch, ps. 18, 39:

Ik versloeg ze dat zy niet opstaen konden;
Zy zonken onder myne voeten.

Tot het synonymisch behoort het identisch, by meer of min herhaling, en het vergelykend parallelismus. Voorbeelden:

Identisch, ps. 5, 4:

Jehova van 's morgens vroeg hoort gy myne stem,
Van 's morgens vroeg kom ik tot u en aenschouw u,

Vergelykend, ps. 42, 2:

Gelyk eene hinde die haekt naer de waterbron,
Zoo haekt myne ziel naer u, o God.

Deze voorbeelden zyn elk van twee gelederen.

De volgende hebben een enkel en een dobbel gelid:

Synonymisch, by vergelyking, ps. 36, 7:

Uwe gerechtigheid staet als Gods gebergte,
Uw geregt als een groote diepte:
Menschen en vee helpt gy, Jehova.

Antithetisch, ps. 15, 4:

Verachtlyk in zyne oogen is de godlooze,
Maer Jehovas vereerder acht hy:
Hy zweert zynen naesten en verandert niet.

Synthetisch, ps. 8, 2:

Jehova, onze Heerscher,
Hoe heerlyk is uw naem over heel 't aardryk!
Uw grootheid verbreidt zich tot boven de hemelen.

Identisch, by herhaling na onderbreking, ps. 57, 4:

Hy zendt van den hemel en helpt my,
Hy, dien myn vervolger versmaedt,
Hy, God, zendt zyne genade en zyn trouw.

Dobbel of samengesteld is nu en dan elk der twee gelederen. Voorbeelden:

Synonymisch, ps. 31, 11:

In smart vergaet myn leven,
En in zuchten myne jaren:
Door de verdrukking is myne kracht vergaen,
En myn gebeente vervallen.

Somwylen is de synonymie gekruist of overgrypend. Voorbeeld, ps. 40, 17:

Dan verheugen zich en juichen om u
 Al die u zoeken;
 Roepen altyd: groot is Jehova!
 Al die uw hulpe wenschen.

Antithetisch, ps. 30, 6:

Een oogenblik duert zyn toorn,
 Eeuwenlang zyn gunst;
 Des avonds gadert men tranen in,
 En des morgens vreugde.

Somwylen is de antithesis wederzyds synonymisch. Voorbeeld, ps. 44, 3:

Gy, met uwe hand, verdryft de heidenen,
 En plant er onzen stam,
 Vernielt volkeren,
 En breidt ons geslacht uit.

Ook uit een paer syntheses ontstaet er dobbel parallelismus. Voorbeeld, ps. 11, 4:

Jehova is in zyn heilig paleis,
 Jehovahs troon in den hemel,
 Vandaer omvatten zyne oogen 't heelal,
 Zyn blikken peilen de menschenkinderen.

Een gelid, samengesteld uit drie deelen, staet wel eens tegen een enkel gelid.
 Voorbeeld, ps. 1, 3:

Hy slacht eenen boom, geplant langs eene beek,
 Die vruchten voortbrengt t'zynen tyde,
 En welks gebladert niet verwelkt;
 Alles wat hy doet gelukt hem.

De volgende parallelfiguer, die zelden voorkomt, heeft drie stellingen, ps. 1, 1:

Wel hem die niet wandelt in der boozen raed,
 En niet treedt op der zondaren weg,
 En niet zit in der spotteren kring!

Weleens is er parallelvorm in een enkel gelid. Voorbeeld, ps. 69, 21:

De hoon breekt myn hart - en ik word magtloos;
Ik hoop op medelyden - en er komt geene,
En op een trooster - en vind er geen.

In meer byzonderheden treedt doktor W.M. Dewette in de inleiding van zyn *Commentar über die psalmen*. Maer de hier aengehaelde voorbeelden zyn voldoende om een denkbeeld te geven van het parallelismus der psalmen. De bevoegdste vertalers onzer eeuw gebruiken 't als middel om het hebreuwsch over te zetten in zyne echte gedaente, waerin 't uitwerksel zoodanig is dat de schoonheden meer uitkomen, en de zwakheden, of hoe men ze noemen wil, zich toonen met iets eigenaerds dat niet mishaget.

Van dezen aerd zyn de menigvuldige herhalingen in de hebreuwsche poëzy. 'T zyn denkbeelden die zich opdoen by paren, tweelingen die malkander gelyken en hand aen hand gaen, elk in zyn gelid; en de kleine groep, alzoo best zichtbaer in haer geheel en in de overeenkomst van hare deelen, heeft een goed uitwerksel. Verander die schikking, vervang de parallelen door een prozakorps of door overstappende verzen, en gy schendt de figuer: de symetrie verdwynt, het uitspringende der neven- of tegenstelling neemt af, er ontstaet verwarring, en de herhalingen, alzoo door malkander loopend, schynen den lezer, althans den weinig geoefenden, gebrekkig als pléonasmen die iets overtolligs aanbieden.

Ziedaer waerom wy te voorschyn treden met eene vertalingsproeve die den parallelvorm in acht neemt, zooveel eene beryming zulks vermag.

Blyft de vraeg of rymlooze parallelen niet verkieslyker zyn.

De door ons berymde sluiten wy in regelen van niet meer en dikwyls min dan vier voelen of maetslagen van twee, drie en somtyds vier lettergrepen. Dichtmaet van middeneeuwsche vryheid, die ons hier gepast schynt, omdat de oorspronkelyke

parallelen aen voet- noch versmaet onderworpen zyn; omdat, zonder veel rhythmische en metrische afwisseling het gedachtenparallelismus in eentoonigheid zou vervallen, terwyl de psalmpoëzy zou belemmerd wezen in de ontwikkeling van hare hoedanigheden, by uitstek levendig, zwierig, lierisch.

Voorzang.

Vondels gryze schedel bukte
 Van de zware lauwerkroon,
 Wen hy 't heilig speeltuig drukte,
 Toegereikt door Jesses zoon.

Bilderdyk, hoezeer gebogen
 Onder 't zwaerd van Tyd en Ramp,
 Troonde als vorst van 't dichtvermogen,
 Daegde David tot een kamp.⁽¹⁾

En ik poog hen na te stappen
 In 't verheven worstelperk?
 Neen, dit eischt een wiekenklappen
 En een opvaart boven 't zwerk.

Zweven, leven de adelaren
 In een oceaen van licht.
 Lager lucht en zachter baren
 Vloeijen voor het zwanewicht.

Kunstmonarchen, niet uw ryken
 Stap ik in met zegevaen.
 't Lust me, voor een reis, te wyken
 Van uw loop- en lauwerbaen.

'k Zet op geen gemeten lynen
 Hollands heerschend voetenpaer,⁽²⁾
 Om te dwalen door woestynen
 Met Judéas harpenaer.

- (1) Men bedoelt Bilderdyks navolgingen van eenige psalmen voorkomende in zynen dichtbundel *Schemerschyn*.
 (2) Jamben en trocheën.

Onder de Idumeesche palmen,
Wiegend als een looverwolk,
Zing ik vry de vrye galmen
Van Jehovas bard en tolk.

Dwael ik? Juicht de letterhemel
Waer Van Maerlants sterre gloort?
Vlug en vormryk toongewemel,
Dael, en stem myn dichtakkoord.

Banden, valt! En gy, myn zwaentje,
Zweef en zwier in vrye luim.
Keert gy met geen zegevaentje,
Renne een feniks dan in 't ruim!

Psalm I.

Geluk der vromen (1-3), ongeluk der goddeloozen (4-6).

- 1 Wel hem die niet wandelt in der boozen raed,
Niet op den weg der godloozen gaet,
En niet zit aen der schimperen zyde;
- 2 Maer de wet des Heeren gadeslaet,
En ze naleeft t'allen tyde!
- 3 Hy slacht eenen boom langs een watervliet,
Die tydige vruchten laet plukken,
En welks gebladert niet verschiet;
Zyn poogen zal immer gelukken.
- 4 Niet alzo die Jehovas wet vertreên:
Maer als 't kaf door den wind verdreven.
- 5 De zondaer bestaet in 't geregt niet, neen;
Ter vromengemeente wordt hy niet verheven.
- 6 Jehova teekent der vromen baen,
En laet der boozen weg vergaen.

Psalm II.

Tegen eenen koning (den Messias) staen de volkeren en de grooten der aerde op, en willen zich vry maken (1-3). Hunne poogingen zyn vruchteloos; Jehova, zyn vader, heeft hem gesteld als heerscher over het aerdryk (4-9). De opstandelingen moeten derhalve zich onderwerpen aen den zone Gods, opdat hy hen, in zynen toorn, niet verderve (10-12).

- 1 Waerom dat grimmig volkenwoelen,
En die ydele drift van 't heidenenrot?
- 2 De aerdsche vorsten ontspringen hun stoelen,
Geweldenaren, eenparig in 't doelen
Op Gods Gezalfden en op God.
- 3 'Laet ons scheuren hunne banden,
En ze werpen van onze handen!'
- 4 De Troonende in den hemel lacht,
De Heer bespot hun zinloos poogen.
- 5 Dan spreekt hy, getergt in zyn magt,
En hen schrikt zyn wraekvermogen:
- 6 'Jehova zette ons op den troon,
Tot Sions koning uitverkoren,
- 7 Jehova heeft den eed gezworen,
Hy sprak tot my' - 'Gy zyt myn zoon,
Heden uit my geboren.
- 8 Eisch, en 'k sta u de volken toe,
Het aerdryk en zyn verste streken.
- 9 Gy zult ze slaen met een yzeren roê,
En als een aerden vat verbreken.'

- 10 Bezint u dan, gy vorstenschaer;
Regters der aerde, ontsluit uwe oogen.
- 11 Dient Jehova met heilige vaer;
Juicht bevend in Gods alvermogen.
- 12 Omhelst den Zoon, dat hy zich niet vergram';
Maer 't verderf van uw wegen keere.
Eerlang tintelt zyn toornevlam.
Zalig die betrouwt op den Heere!

Psalm III.

Den Psalmist, omringd van vyanden, tracht men alle hoop op redding te ontnemen (2. 3.); hy echter vertrouwt op Jehova, en blyft onbevreesd (4-7). Aenroeping tot God, die kan en zal redden (8. 9.).

- 1(*)
- 2 Heer, wat prangt my de vyand in 't ronde!
Wat opstand wast om my heen!
- 3 Velen zeggen met lasterenden monde:
'Voor hem is by God geen redding, neen!' (*Pause.*)
- 4 Gy zyt nogtans myn schild, o Heere.
Gy regt myn hoofd, gy zyt myne eere.
- 5 Ik hef tot Jehova myn stem,
En op den Godsberg beweegt zy Hem.
- 6 Ik leg my gerust te slapen,
En ontwaek, door God beschermd.
- 7 Ik vrees het volk niet dat rond my zwermt,
By duizenden in 't wapen.
- 8 Op, Jehova, myn Redder, op!
Steeds verslaet ge mynen vyand,
En vermorzelt hem den kop.
- 9 Ja, by God is immer bystand.
Zynen volke heil ten top! (*Pause.*)

(*) De puntjes ten hoofde der psalmen, vervullen de plaets der titels, welke wy onderdrukken, omdat ze dikwyls zeer duister zyn.

Psalm IV.

In zyne verdrukking roept de Psalmist den Heer aen (2). Dan wendt hy zich tot zyne vyanden en, hun vragende hoe lang zy zullen volherden in hunne lasteringen tegen hem, lasteringen die toch door Jehova, die hem byzonderlyk beschermt, zullen vernietigd worden, raedt hy hen tot de vroomheid terug te keeren (3-6). Wie er aen twyfelen moge, by God, die ons goed is, smaekt men meer geluk dan by overvloed van wereldsche goederen. In dit vertrouwen is de Psalmist volkomen gerust (7-9).

- 1
- 2 God, die my billykt, ik roep u aen;
 'k Zucht in het nauwe, verbreed myn baen;
 Word met myn smart en smeeken begaen.
- 3 Mannen, hoe lang zult gy myne eere verduisteren?
 Hoe lang aen ydelheid en logen zyn verkleefd?
- 4 Weet dat Jehova my pleegt te beluisteren,
 Dat hy zyn vromen verkoren heeft.
- 5 Siddert en wapent u tegen de zonde.
 Peilt uw hart en rouwt, in de stilte, op uw sponde.
- 6 Biedt vroomheid tot uwe offerand,
 En legt uw lot in Jehovas hand.
- 7 Velen: 'Wie zal ons geluk volmaken?'
 Hoe, schittert op ons niet Gods wezenschyn?
- 8 Algoede, gy doet ons meer vreugde smaken,
 Dan hen by magt van koren en wyn.
- 9 Ook slaep en rust ik in vrede;
 Want God bewaekt myn legerstede.

Psalm V.

De Psalmist smeekt God vurig van 's morgens vroeg (2-4). Hy hoopt verhoord te worden, dewyl God de boozen niet bemint, en dat hy vroom en godvruchtig is (5-8). Gebed om sterkte in de deugd, om bescherming tegen zyne vyanden, en om hunne bestraffing (9-11). Over dit zegepralen der goeden op de boozen zullen alle vromen zich verheugen en in 't vertrouwen versterkt worden (12. 13)

- 1
- 2 Aen hoor, Jehova, myn rede,
Verneem myn gesteen.
- 3 Mynen Koning en God myn bede,
Myn gebed en geweent!
- 4 'k Aenroep u, Jehova, voor 't morgenblozen,
'k Aenschouw uw gelaet voor de uchtendrozen.
- 5 Want gy zyt een God, van 't onregt schuw.
De ondeugende blyft niet by u;
- 6 De overmoedige treedt u niet nader;
Gy haet den euveldader;
- 7 Den logenaer brengt gy te niet;
Gy verfoeit die bedriegt en bloed vergiet.
- 8 Doch ik, begenadigd, trede in uw woning,
In uw heilig huis met eerbetooning.
- 9 Effen voor my uw wegen, o God!
En gelei my, belaegd van 't vyandelyk rot.
- 10 Ze ontwyken de waarheid bestendig,
Bedorven zyn zy inwendig,
Hun mond is een open graf,
't Gevlei vloeit van hun lippen af.

- 11 Doem, o God die eerloosheden;
Doe hun aenslagen vergaen;
Verwerp ze om hun overtreden;
Want tegen u zyn zy opgestaen.
- 12 Dan juichen allen die op u steunen;
In uw scherm zyn zy eeuwig verblyd;
En u klinken de halleldeunen
Van al die u belydt.
- 13 Want gy komt de geregtigen te stade,
En bedekt ze met uw schild van genade.

Psalm VI.

De Psalmist, in diepe droefheid, bidt om erbarming (2-4), en, in doodgevaer, om redding (5-8). Hoop op verhooring, triomf op zyne vyanden (9-11).

- 1
- 2 Jehova, in uw toorn, och! straf my niet,
Noch kastyd my als ge in uw gramschap schiet.
- 3 Erbarm u myner, van zwakheid gebogen;
Genees my, want myn gebeente is bewogen.
- 4 Myn ziel is bekommerd en bang;
Maer gy, Jehova, hoe lang?...

- 5 Wend u tot my, myn God, myn hoede;
Red my, Jehova, gy Magtige en Goede!
- 6 Want de dooden gedenken u toch niet,
Of ryst uit het graf uw huldelied?
- 7 'k Voel van zuchten een diep vermoeijen,
'k Zwem in myn tranen, 's nachts aen 't vloeijen,
Tranen die myn bed besproeijen.
- 8 't Lyden verdooft myn oogenglans,
Tusschen myn vyanden smelt ik gansch.

- 9 Weg, misdadigers, wykt van my henen!
Want Jehova verhoort myn stenen.
- 10 Tot God ryst myn stem nooit vruchteloos,
God verhoort myn gebed altoos.
- 11 Schande en verbazing mynen benyderen!
Dat zy beschaemd zich haestig verwyderen!

Psalm VII.

De Psalmist bidt om hulpe tegen zyne vyanden (2. 3), en spreekt der onschuld vrye tale (4-6). Aenroeping tot Jehova, opdat hy als regter verschyne ten algemeenen oordeele. Hy vraegt regt en beroept zich op zyn onschuld by den alzienden God (7-10). Hoop op verhooring en betrouwen op de geregtigheid Gods, die de boozen straffen zal (11-14). Reeds ziet hy hunnen ondergang, en bedankt Jehova over deszelfs regtvaardigheid (15-18).

- 1
- 2 Jehova, myn God, tot wien ik my wende,
 Bescherm my tegen myn vervolgersbende.
- 3 Dat de vyand niet als een leeuw op my schiet,
 En my verscheure als hy my weerloos ziet.
- 4 Jehova, ben ik des pligtig bevonden:
 Heb ik myn handen aen 't onregt geschonden,
- 5 Heb ik myn vreedzame vrienden gedeerd,
 En mynen hateren iets ontweerd:
- 6 Dat de vyand my vervolge en achterhale,
 Dat by my werpe in 't stof en vermale,
 En met een schandedood myn roem betale!
- 7 Sta op, Jehova, in uw toornegloed!
 Vertoon uw grootsch waer myn vyand woedt!
 Verschyn, opdat gy uitspraak doet!
- 8 Dan omringen u de volkendrommen,
 En gy schittert, omhoog geklommen.
- 9 De volkeren vonnist de Opperheer:
 Regt, Jehova, is 't geen ik begeer,
 Myne onschuld zy voor u myn weer.

- 10 Strem de boosheid in haer zwieren,
Vestig in 't heil der vromen lot!
Hy doorgrondt, ja, hart en nieren
De geregtige God.
- 11 Myn God is myn wapen,
Hy helpt den regtschapen.
- 12 Een billyke regter is de Opperheer,
Een God die 't kwaed dreigt immermeer.
- 13 Volhardt het, de straf zal niet verwylen:
Hy spant zyn handboog, vat zyn pylen,
- 14 Hy doopt hun punten in brand,
Hy mikt met de dood in de hand.
- 15 Zie, de vyand gaet zwanger van 't kwade;
Wat baert hy? Zyn eigen schande en schade.
- 16 Hy delft een diepte, my toegedacht,
Maer hy zelf valt in zyn gracht.
- 17 Doet hy leed aen, 't keert tot hem weder,
Brouwt hy onheil, 't stort op hem neder.
- 18 Dank zy des Heeren regtvaerdigheid,
En lof aen de opperste Majesteit!

Palsm VIII.

*Heerlykheid en magt Gods; heerlykheid en magt door Hem toegeëigend
aen den mensch.*

- 1
- 2 Heer en Heerscher aller dingen,
Hoe groot is uw naem heel 't aerdryk door!
Tot boven de hemelen schittert uw gloor.
- 3 Kinderen en zuigelingen
Kondigen uw almagt aen,
Om te beschamen en stom te slaen
Al die u haten en wederstaen.
- 4 Beschouw ik den hemel, dien uw handen verhieven,
De maen, de sterren, al wat er praelt,
- 5 Wat is de mensch, dat hy u kan believeen,
En des menschen zoon, dat gy tot hem daelt?
- 6 Ja, den sterveling schier verengelt,
Hem een kroon van glorie strengelt;
- 7 Hem tot Heer van uw werken stelt,
Alles neêrlegt voor zyn voeten:
- 8 Schapenkudden, runderstoeten,
Al 't gedierte van het veld,
- 9 Vogels in het luchtruim zwierend,
Visschen in der golven schoot.
- 10 Opperheer, 't heelal bestierend,
Wat is uw naem door heel 't aerdryk groot!

Psalm XXIII.

By 't vervoeren der ark op den berg Sion.

- 1 Den Heere is de aerde en haer volheid, ja,
't Heelal met stof en leven.
- 2 Hy heeft ze in 't midden der zee gevest,
En boven de stroomen verheven.
- 3 Wie zal klimmen op Jehovas berg?
Wie, ter heilige woonsteê treden?
- 4 Die onschuldig van handen en rein van gemoed,
Niet in 't slyk van 't misdryf wroet,
En 't bedrog niet staeft met eeden.
- 5 Zegenen zal hem de Alzegenaer,
En de God zyns heils in genade ontvangen.
- 6 Zoo is 't geslacht dat uitziet naer God,
Naer Jacobs God, met zielsverlangen. (*Pause.*)
- 7 Poorten des tempels, ontsluit u, gaet op,
Eeuwige poorten, verheft uw top,
Treê de gloriekoning binnen!
- 8 'Wie is die vorst ten top van eer?'
't Is God, de magtige Opperheer,
Gewoon de volken te overwinnen.
- 9 Poorten des tempels, ontsluit u, gaet op,
Eeuwige poorten, verheft uw top,
De glorievorst treedt in zyn woning.
- 10 'Wie is die vorst van eer en pracht?'
Jehova, God der legermagt,
Jehova is die gloriekoning. (*Pause.*)

Psalm XLV.

Gerustheid in de bescherming Gods.

- 1
- 2 Wy wyken tot God in grooten nood,
En schuilen gerust in zynen schoot,
- 3 Al zagen wy 't aardryk springen aen wrakken,
En 't gebergte in den afgrond nedersmakken,
- 4 Bruize en steiger' het zeegeklots,
Beuke en beroer het berg en rots!

- 5 De stroom vloeit stil ter heilige stede;
Om des Heeren hutte heerscht de vrede,
- 6 God huisvest in Sion, zy staet vast;
Vroeg helpt haer God, haer magtige gast.
- 7 Verbaesd staen de vorsten en vorstendommen;
Het aardryk beeft by zyn dondergrommen.
- 8 Met ons is Jehova, der legeren Heer,
De God van Jacob, ons bolwerk en weer.

- 9 Komt en beschouwt Jehovas vermogen,
Wonderen doende voor 's aardryks oogen:
- 10 Perkende alom des oorlogs duer,
Brekende spiesen, knakkende bogen,
Wagens verdelgend met vuer.
- 11 'Laet af! en erkent dat ik God ben, o volken!
Boven de wereld, boven de wolken.'
- 12 Met ons is Jehova, der legeren Heer,
De God van Jacob, ons bolwerk en weer.

Kort begryp van onze ‘Geschiedenis der Wervicksche Rederykkamer, ondtyds genaemd Droogaers. Rousselaere, Drukkery van de Brauwer-Stock. 1856. 39 blz. in-8°.’

De oude benaming *Droogaers van Wervick* is voor de menigte een raetsel geworden. Willems⁽¹⁾ heldert het woord *Droogaers* op door het gene van *Droogscheirders*, zonder meer daerby te voegen. Deze uitlegging schynt niet ongegrond, wanneer men slechts in aenmerking neemt het, in vroegeren tyd, groot getal droogscheirders te Wervick, dewyl er, volgens Gramaye, (die wel wat zal vergroot hebben) in de veertiende eeuw, wel duizend winkels waren die laken deden weven.

Dan, om van *Droogaers Droogscheirders* te maken moet men het woord veel geweld aendoen, en wy hellen tot de meening dat onze voorouders aen hetzelfde eene beteekenis gaven meer overeenkomstig met de uitdrukking, thans *droogisten*. Wervick schynt meer dan andere gemeenten verslinderd op *tisane*; onder de volksklas vindt men daer nog vele lieden die kruiden zoeken en droogen, om daervan eene *panacée* temaken, en dit zal wel nog meer het geval geweest zyn in de middeleeuwen wanneer de geneeskunst min dan tegenwoordig een beroep van byzondere hooggeleerdheid was. Wie weet of de Wervickanen, ervaren in het tabakdroogen, het, in oude tyden, niet zullen geweest zyn in het opzoeken en droogen van kruiden genoeg om hiermee handel te dryven.

(1) Belgisch Museum, 3^e deel. 102^e blz.

Wat er van zy, droogscheirders of droogisten, de naem van *droogaers*, aenvankelyk gegeven aen de bevolking van Wervick, (wy denken het, ten minste) is het langst verbleven op de Rederykers dezer stad. Deze schenen met fierheid denzelven te dragen, en verzuimden geen gelegenheid om ermeê te voorschyn te komen. Onder onze oogen liggen hunne zestien rekeningen van de jaren 1562 tot en met 1578, alswanneer zy nog deel maekten van 't broederschap des heiligen Sacraments, waeruit zy gesproten waren, en elke rekening draegt ten hoofde: *Ghilde van den heleghe Sacramente, titel draghende Droogaers in Wervick*.

Wanneer zyn de Wervicksche Sacramentbroeders Rederykers geworden? Dit weten wy niet juist. Echter zal het niet later geweest zyn dan 1506, blykens het opschrift van hun berymd reglement, aldus luidende: *In de maent Novembre, uut jonstige sede, weert dese quarte toegelaten van Burghm. regierders van Wervick deser stede in jaer 1506*.

Het oudste nog bestaende gildeboek der Wervicksche Rederykers (de vorige registers zyn verdwenen) vangt aen met het jaer 1562. Daeruit volgt niet dat men aen het vroeger bestaen van ons genootschap zou mogen twyfelen. By de aengehaelde date van November 1506 voegen zich, ter wering van alle onzekerheid, de volgende byzonderheden:

1509. - Ebattementfeest te Wervick. De audenaersche gezellen wonen hetzelve by.⁽¹⁾

1512. - Denys Pattyn moet in dat jaer gildebroeder geweest zyn; want over hem betaelt zyn zoon, in 1564, het verachterd jaergeld van 52 jaren.⁽²⁾

1518. - Ebattementfeest te Wervick. Audenaerde wordt er toe uitgenoodigd.⁽³⁾

1530. - Prys Kamp te Wervick. De Brugsche *Sanctinnen*

(1) Belgisch Museum, 7^e deel, 21^e blz.

(2) Twee schelen per jaer - 5 pond 4 schelen. Gilderekening van 1563-64.

(3) Belgisch Museum, 7^e deel, blz. 22.

winnen den naprys met het spel van *Maria ghecompareert by den scepe*, opgesteld door Cornelis Everaert.⁽¹⁾

1535. - Dit jaertal bevond zich op eenen zilveren schakel, gejong aen de gilde door Andries Vercamer.⁽²⁾

Ontrent het midden der zestiende eeuw maekten de Wervicksche Rederykers zich in Vlaenderen gunstig bekend. Zy gingen spelen in steden en dorpen, en kwamen menigmael bekroond terug. Te Kortryk, Dixmude en Poperinghe wonnen zy zilveren, te Comen en Belle⁽³⁾ tinnen pryzen. Het spel waermede zy te Poperinghe prys behaelden was opgesteld door eenen Yperschen Karmeliet met naem *Mathys De Haze*,⁽⁴⁾ te Comen was 't met het *batement van den Ezele*.⁽⁵⁾

In de rekening van 1563-1564 ziet men dat zy uitnoodigingen ontvingen van Hulste, Ronse, Audenaerde, Nieuwkerke, Meessen, Belle en Vormezeele; in de gene van 1564-65, boden uit Waesten en Brussel; in deze van 1570-71, eenen bode uit Gent.

De jaergelden en andere inkomsten der gilde, ontoereikend zynde ter bestryding van hare kosten, vooral vermeerderd door hare reizen, zoo verkocht zy hare zilveren pryzen te Ryssel, eerst voor '31 guldens drie stuvers'⁽⁶⁾ en laetst voor '33 pond 4 schelen parisis.'⁽⁷⁾

Na 1578 schynt de gewoonlyke en regelmatige gang der maetschappy onderbroken te zyn geweest door de woelige tydsomstandigheden die Wervick veel hebben doen lyden. Rhetorica bestaet nog op den 4 Augusty 1581; maer daerna

(1) Belgisch Museum, 6^e deel, blz. 50.

(2) Octroi van 21 October 1735, verleend aen ons genootschap door de Ypersche hoofdgilde *Alpha et Omega*.

(3) Rekening van 1564-65.

(4) Rekening van 1570-71.

(5) Rekening van 1562-63.

(6) Rekening van 1562-63.

(7) Rekening van 1577-78.

tot den 12 Augusty 1609 draegt het gildeboek geen teekens van haer leven meer. Op laetstgemelde tydstip zien wy haer weer te voorschyn komen. Zy krygt nieuwe statuten, en blyft nog in wezen gedurende meer dan twee eeuwen. Vooral bloeit zy in de twee en twintig eerste jaren der negentiende eeuw. Daerna ontmoet zy tegenkantingen die haer verzwakken. Zy worstelt er mede; maer geraekt in eenen staet van aengroeijende kwyning die eindigt met haer uitsterven in het begin van 1842.

Lyst der Prinsen van Rhetorica te Wervick, sedert 1562 tot 1842.

Nummer.	Namen en Voornamen der Prinsen.	Dientsjaren der Prinsen. ⁽¹⁾
1	Vercoutere, Karel.	1563.
2	Bosseete, Jan.	1572.
3	Pillen, Pieter.	1574, 1575, 1576.
4	Pardoen, Maeljaert.	1577, 1578.
5	Nys, Joos.	1613.
6	Debels, Francis.	1614, 1615.
7	Vercamere, Pieter.	1616 en waerschynelyk ook 1617, 1618.
8	Vandemoere, Joos (de oude).	1619.
9	Vandenabeele, Jan.	Tusschen 1620 en 1627.
10	Deconinck, Pieter.	1627, 1628.
11	Vandemoere, Francis.	1629 misschien ook lot 1635.
12	Vandercamere, Jooris.	1636, 1657.
13	Vandercamere, Francis.	1638, 1639.
14	Debuus, Francis.	1640, 1641.
15	Debels, Jan.	1642, 1643.
16	Debuus, Jacobus.	1644 en welligt ook tot 1651.
17	Depoutere, Wouter.	1652, 1653.
18	Bartholomeus, Michiel.	1654, 1655.
19	Descamps, Jacobus.	1656, 1657, 1658.

(1) Het dienstjaer begon op Sint Michielsdag, 29 September.

Nummer.	Namen en Voornamen der Prinsen.	Dientsjaren der Prinsen.
20	Vandestalle, Karel.	1659, 1660.
21	Capelier, Jan.	1661, 1662.
22	Bartholomeus, Geeraert.	1663, 1664.
23	Castelein, Jan.	1665, 1666, 1667.
24	Demey, Gilles.	1668, 1669, 1670.
25	Vanalderwerelt, Chrysool.	1671, 1672.
26	Carton, Jan.	1673, 1674.
27	Verlinde, Jan.	1675, 1676, 1677.
28	Taillieu, Gilles.	1678, 1679.
29	Delaroyere, Christoffel.	1680, 1681.
30	Cardoen, Jacobus.	1682, 1683, 1684, 1703, 1704.
31	Ferrant, Hyeronimus-Franciscus.	1685, 1686.
32	Bartholomeus, Jan-Baptiste.	1687 tot en met 1690.
33	Bartholomeus, Francis.	1691 tot en met 1694.
34	Descans, Jacobus.	1695, 1696.
35	Vandestalle, Pieter.	1697, 1698.
36	Deroullé, Francis.	1699, 1700.
37	Cortequisse, Francis.	1701, 1702.
38	Lehouck, Pauwels.	1705, 1706, 1707.
39	Horie, Jan.	1708, 1709.
40	Galand, Jan	1710 tot en met 1713.
41	Delva, Joos (Notaris).	1714, 1715.
42	Ferrant, Guillame.	1716 tot en met 1719.
43	Ferrant, Jacobus.	1720, 1721.
44	Trico, Pieter.	1722, 1723.
45	Masselis, Judocus.	1724, 1725.
46	Horrie, Louis.	1726, 1727.
47	Tyberghein, Pieter-Joannes.	1728 en misschien tot 1735.

48	Deremy, Noël.	1736 en mogelyk tot 1739.
49	Blieck, Philippus-Karolus. ⁽¹⁾	Waerschylyk tusschen 1739 en 1745.
50	Berten, Guillame.	1746 tot en met 1749.
51	Wallet, Karolus-Franciscus.	1750, 1751, 1752.
52	Deburck, Joannes.	1753, 1754.
53	Masselis, Joannes.	1755, 1756.
54	Trico, Pieter-Francis.	1757, 1758.
55	Delrue, Jan.	1759, 1760.

(1) Myn Oudgrootvader.

Nummer.	Namen en Voornamen der Prinsen.	Dientsjaren der Prinsen.
56	Blieck, Martinus-Ferdinandus. ⁽¹⁾	1761 tot en met 1764.
57	Foverque, Jan-Baptiste.	1765, 1766.
58	Ide, Pieter.	1767, 1768.
59	Bonneel, Pieter-Antone-Bruno.	1769, 1770.
60	Vandamme, Augustinus.	1771, 1772.
61	Lewille, Pieter-Antone.	1773 en mogelyk tot 1778.
62	Marie, Bruno.	1779 tot en met 1782.
63	Driessens, Pieter-Paulus.	1783 tot en met 1786.
64	Lewille, Alexander.	1787 tot en met 1790.
65	Ferrant, Angelus.	1791 tot en met 1812.
66	Ferrant, Franciscus.	1815 tot en met 1827.
67	Ostyn, Petrus-Josephus.	1828 tot den ondergang der gilde is 1842.

Getal der Leden van 't Genootschap sedert 1562.

Gildebroeders	588
Gildezusters	14
	—————
Te zamen	602

(1) Myn Oudoom.

Drukfeilen.

Bladz. 8,	vers 4,	<i>staet</i> : sprong	<i>lees</i> : sprong,
Bladz. 8,	vers 10,	<i>staet</i> : voorval	<i>lees</i> : vooral
Bladz. 21,	vers 15,	<i>staet</i> : eenvoud	<i>lees</i> : eenvoud
Bladz. 23,	vers 7,	<i>staet</i> : zweven.	<i>lees</i> : zweven
Bladz. 26,	vers 15,	<i>staet</i> : allenskens	<i>lees</i> : allengskens
Bladz. 28,	vers 18,	<i>staet</i> : moegereisd	<i>lees</i> : moêgereisd
Bladz. 35,	vers 16,	<i>staet</i> : hiet;	<i>lees</i> : hiet,
Bladz. 44,	vers 16,	<i>staet</i> : levenstyt	<i>lees</i> : levenstyd
Bladz. 58,	vers 15,	<i>staet</i> : vederdosch	<i>lees</i> : vederdos
Bladz. 58,	vers 14,	<i>staet</i> : begin	<i>lees</i> : 't begin
Bladz. 62,	vers 17,	<i>staet</i> : dien sprong	<i>lees</i> : die sprong
Bladz. 64,	vers 15,	<i>staet</i> : hem	<i>lees</i> : hem,